

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

Члан 1.

У Закону о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 – УС, 84/04 – др. закон, 85/05, 101/05 – др. закон, 63/06 – УС, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14, 73/18 и 46/19 – УС, у даљем тексту: Закон), члан 1. мења се и гласи:

„Члан 1.

Пензијско и инвалидско осигурање у Републици Србији је обавезно.

Пензијски систем у Републици Србији чине и добровољни пензијски фондови и пензијски планови који се уређују посебним законом.”

Члан 2.

У члану 11. тачка 7) брише се.

Члан 3.

У члану 12. став 1. после тач. 3) и 4) додају се тач. 3а) и 4а) које гласе:

„3а) лица која раде на територији Републике Србије за страног послодавца, који нема регистровано представништво у Републици Србији, код кога за обављен посао остварују накнаду (у даљем тексту: уговорена накнада), а нису осигурани по другом основу;

4а) лица која, у складу са законом, обављају пољопривредну делатност у својству предузетника, ако нису обавезно осигурани по основу запослења;”.

Члан 4.

У члану 14. став 5. речи: „тачка 3)” замењују се речима: „тач. 3) и 3а)”, а запета и речи: „уколико се не може утврдити почетак и престанак обављања послова” бришу се.

Члан 5.

Назив главе III. и члан 16. мењају се и гласе:

„III. Добровољни пензијски фондови и пензијски планови

Члан 16.

Систем добровољних пензијских фондова и пензијских планова, заснован је на индивидуалној капитализованој штедњи и уређује се посебним законом.”

Члан 6.

У члану 18. тачка 3) подтачка (2) брише се.

Члан 7.

У члану 21. после речи: „војну службу” додају се речи: „и када код полицијског службеника настане потпуни губитак радне способности за професионално вршење полицијских послова”.

Члан 8.

У члану 28. став 1. тачка 1) мења се и гласи:

„1) супружник и ванбрачни партнер у складу са прописима којима се уређују породични односи;”.

После става 1. додају се нови став 2. и ст. 3. и 4. који гласе:

„Право на породичну пензију може остварити супружник и ванбрачни партнер из става 1. тачка 1) овог члана, уколико су брак, односно ванбрачна заједница живота трајали најмање три године, или ако са умрлим осигураником, односно корисником права, има заједничко дете.

Право на породичну пензију може остварити и супружник из разведеног брака и ванбрачни партнер из става 1. тачка 1) овог члана после престанка заједнице живота ванбрачних партнера, ако им је судском пресудом утврђено право на издржавање.

Постојање ванбрачне заједнице и обавезе издржавања из ст. 1-3. овог члана, утврђује се у ванпарничном поступку.”

Досадашњи став 2. брише се.

Члан 9.

Члан 28а брише се.

Члан 10.

У члану 29. речи: „брачног друга” у одређеном падежу замењују се речима: „супружника, односно ванбрачног партнера” у одговарајућем падежу.

Члан 11.

У члану 30. речи: „брачног друга” у одређеном падежу замењују се речима: „супружника, односно ванбрачног пратнера” у одговарајућем падежу.

Члан 12.

Члан 30а мења се и гласи:

„30а

Супружник, односно ванбрачни партнер професионалног војног лица према прописима о Војсци Србије које је погинуло за време дејстава, право на породичну пензију стиче без обзира на навршене године живота под условом да није поново склопио брак.”.

Члан 13.

У члану 34. став 1. речи: „брачни друг” замењују се речима: „супружник, односно ванбрачни партнер”.

Члан 14.

У глави VI одељак 5. Право на накнаду погребних трошкова и члан 41. бришу се.

Члан 15.

У члану 42. став 1. после тачке 4) додаје се тачка 4а) која гласи:

„4а) судије распоређене у Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду и Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Апелационог суда у Београду, Тужилац за организовани криминал,

заменици Тужиоца за организовани криминал, Тужилац за ратне злочине и заменици Тужиоца за ратне злочине;”

У ставу 3. реч: „тачка” замењује се речима: „тач. 4а) и ”.

Члан 16.

У члану 43. став 1. речи: „тач. 1) до 6) ” замењују се речима: „тач. 1)-4) и тач. 5) и 6)”.

У ставу 3. реч: „тачка” замењује се речима: „тач. 4а) и”.

Члан 17.

После члана 51. додаје се члан 51а који гласи:

„Члан 51а

За осигуранике којима је износ обавезе уплате доприноса утврђивао Фонд и када је обавеза уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на најнижу основицу осигурања извршена по истеку рока утврђеног законом, у стаж осигурања се утврђује време на које се уплата доприноса односи, тако што се износ уплаћеног доприноса доводи у однос са најнижом месечном основицом важећом у моменту уплате доприноса, у складу са законом.”

Члан 18.

У члану 55. став 2. после речи: „запосленом у Управи” додају се речи: „судији распоређеном у Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду и Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Апелационог суда у Београду, Тужиоцу за организовани криминал, заменицима Тужиоца за организовани криминал, Тужиоцу за ратне злочине и заменицима Тужиоца за ратне злочине”.

Члан 19.

У члану 70. после става 3. додају се нови ст. 4. и 5. који гласе:

„Вредност општег бода за одређивање висине пензије почев од пензије за месец јануар текуће године усклађује се са процентом промене просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије, на основу података органа надлежног за послове статистике.

Усклађивање вредности општег бода, у смислу става 4. овог члана, врши се на основу података о промени просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије за период од 12 месеци рачунајући уназад почев од месеца јуна претходне календарске године, у односу на период од 12 месеци који претходи наведеном периоду.”

Досадашњи став 4. брише се, а досадашњи став 5. постаје став 6.

Члан 20.

У члану 71. став 3. мења се и гласи:

„Породична пензија умрлог осигураника, односно корисника права, одређује се као једна породична пензија у висини која припада за једног члана породице, и дели се у једнаким износима, ако право на породичну пензију имају:

- 1) супружник;
- 2) ванбрачни партнер;

3) супружник из разведеног брака, ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање;

4) ванбрачни партнер после престанка заједнице живота ванбрачних партнера, ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање.”

Члан 21.

У глави VIII одељак 4. Накнада погребних трошкова и члан 75. бришу се.

Члан 22.

Члан 79. мења се и гласи:

„Члан 79.

Осигуранику из члана 42. овог закона, који испуњава услове за стицање права на старосну пензију из чл. 43. и 43а овог закона, старосна пензија одређује се у складу са одредбама члана 61. овог закона, а лични бодови утврђују се на начин предвиђен чл. 62-70. овог закона.

Изузетно од члана 63. став 1, члана 64. ст. 2. и 3. и члана 65. овог закона, осигуранику из става 1. овог члана за израчунавање годишњег личног коефицијента не узима се период од 1. јануара 1970. године већ период од 1. јануара 1996. године.

Износ пензије утврђен на начин из ст. 1. и 2. овог члана увећан за 20% представља укупан износ пензије за осигуранике из става 1. овог члана, осим за осигуранике из члана 42. став 1. тачка 4а) овог закона.

На начин из става 2. овог члана утврђује се годишњи лични коефицијент и за друге запослене у Министарству унутрашњих послова, припаднике Безбедносно- информативне агенције, припаднике Војнобезбедносне и Војнообавештајне агенције под условом да у том органу имају навршених најмање 20 година стажа осигурања.

Осигуранику из члана 42. овог закона инвалидска пензија се одређује у складу са ст. 1-3. овог члана, под условом да је на пословима из члана 42. овог закона навршио потребан стаж осигурања за стицање права на инвалидску пензију из чл. 25. и 26. овог закона.

Изузетно од става 5. овог члана, осигуранику из члана 42. став 1. тачка 4а) овог закона инвалидска пензија се одређује у складу са ст. 1. и 2. овог члана, под условом да је на пословима из члана 42. овог закона навршио потребан стаж осигурања за стицање права на инвалидску пензију из чл. 25. и 26. закона.

Износ пензије из ст. 1-6. овог члана не може бити већи од износа утврђеног у члану 78. овог закона.”

Члан 23.

Члан 80. мења се и гласи:

„Пензија се почев од пензије за месец јануар текуће године усклађује у проценту који представља збир половине процента промене потрошачких цена и половине процента промене просечне зараде без пореза и доприноса.

Усклађивање пензије у смислу става 1. овог члана врши се на основу података органа надлежног за послове статистике о промени просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије и промени потрошачких цена за период од 12 месеци рачунајући уназад почев од месеца јуна претходне календарске године, у односу на период од 12 месеци који претходи наведеном периоду.”

Члан 24.

Члан 80б брише се.

Члан 25.

У члану 82а ст. 2. и 4. мењају се и гласе:

„Престанком осигурања у смислу става 1. овог члана сматра се и ранији престанак осигурања, ако се лице у тренутку подношења захтева за остваривање права на старосну или превремену старосну пензију налази у осигурању, под условом да је тај захтев поднет пре истека рока од шест месеци од дана поновног ступања у осигурање.

Изузетно од става 1. овог члана, осигураници из члана 12. став 1. тачка 1) овог закона који обављају делатност у складу са законом којим се уређује рад приватних предузетника, осигураници из члана 14. став 5. овог закона и осигураници који су изабрана, именована или постављена лица, као и лица која су хранитељи у складу са законом, право на старосну пензију или превремену старосну пензију могу остварити испуњењем услова за стицање права на старосну пензију или превремену старосну пензију.”

Члан 26.

У члану 93. став 2. после речи: „овог члана” додају се речи: „којим је утврђено постојање инвалидности, телесног оштећења, потпуне неспособности за рад и неспособности за самосталан живот и рад”.

Члан 27.

У члану 95. став 2. брише се.

Члан 28.

У члану 97. речи: „у првостепеном поступку” бришу се.

Члан 29.

У члану 98а став 6. мења се и гласи:

„Ако се утврди да је кориснику исплаћен већи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће вршити обуставу до 1/3 месечног износа пензије, све док се на тај начин износ разлике не измири, осим ако се Фонд и корисник другачије не споразумеју. ”.

Став 7. брише се.

Члан 30.

У члану 104. став 3. мења се и гласи:

„У поновљеном поступку примењују се прописи који су важили у време доношења решења по коме се поступак понавља.”

После става 4. додаје се став 5. који гласи:

„Права утврђена новим решењем припадају од првог дана наредног месеца од дана подношења захтева за понављање поступка, односно од првог дана наредног месеца од дана доношења решења у поступку понављања покренутом по службеној дужности. ”

Члан 31.

У члану 105. став 3. после речи: „односно” додају се речи: „од првог дана наредног месеца”.

Члан 32.

У члану 112. став 1. запета и речи: „а најраније од дана достављања правноснажног решења о утврђеној инвалидности послодавцу” бришу се.

Став 2. брише се, а досадашњи став 3. постаје став 2.

Члан 33.

У члану 115. став 1. реч: „односно” брише се, а после речи: „оштећења” додају се запета и речи: „односно потреби за помоћи и негом другог лица”.

После става 1. додаје се став 2. који гласи:

„Ако у степену телесног оштећења наступи промена која није од утицаја на право, нови степен телесног оштећења утврђује се од дана настале промене.”.

Члан 34.

После члана 124а додаје се назив главе Ха и члан 124б који гласе:

„Ха Накнада погребних трошкова

Члан 124б

Фонд ће лицу које је сносило трошкове сахране корисника пензије, исплатити накнаду погребних трошкова до висине износа те накнаде у исплати на дан ступања на снагу овог закона.

Основ за исплату накнаде погребних трошкова из става 1. овог члана је оригинал рачуна, који Фонду доставља лице које је сносило трошкове сахране корисника пензије.

Лице које је сносило трошкове сахране дужно је да Фонду достави и број свог текућег рачуна, ради исплате накнаде погребних трошкова.

Накнада погребних трошкова из става 1. овог члана надаље се усклађује на исти начин као и пензија.”.

Члан 35.

У члану 125. ст. 2. и 3. бришу се.

Члан 36.

У члану 168. после става 2. додају се ст. 3-6. који гласе:

„Запослени у Фонду остварују права и обавезе из радног односа у складу са законом.

Запослени у Фонду имају службену легитимацију којом доказују своје службено својство и идентитет.

Услови и начин издавања и коришћења, као и изглед и садржај службене легитимације, утврђују се општим актом Фонда.

Службену легитимацију из става 4. овог члана израђује и штампа Народна банка Србије – Завод за израду новчаница и кованог новца.”

Члан 37.

После члана 191. додаје се члан 191а који гласи:

„Члан 191а

„На осигуранике из члана 12. став 1. тачка 3а) овог закона, у погледу обавезе плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, рокова и

обавезе достављања пријава, примењују се прописи којима се уређују порески поступак и пореска администрација, порез на доходак грађана, доприноси за обавезно социјално осигурање и други прописи у надлежности министарства надлежног за послове финансија. ”

Члан 38.

У члану 208. став 2. брише се, а став 3. мења се и гласи:

„Уколико се Фонд и корисник не споразумеју о начину повраћаја преплаћеног износа пензије, Фонд доноси решење о обавези повраћаја више исплаћеног износа обуставом до 1/3 месечног износа пензије, све док се на тај начин дуг по овом основу не измири.”

Досадашњи ст. 3-6. постају ст. 2-5.

Члан 39.

Члан 245. брише се.

Члан 40.

Одредба члана 51а овог закона примењиваће се и у случајевима када је, до дана ступања на снагу овог закона, обавезу уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање уместо Пореске управе утврдио Фонд.

Члан 41.

Општи акт из члана 36. став 3. овог закона донеће се у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 42.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим одредаба чл. 23. и 24, које се примењују почев од 1. јануара 2020. године и одредаба члана 19, које се примењују почев од 1. јануара 2021. године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 70. став 1. Устава Републике Србије, којим је прописано да се пензијско осигурање уређује законом и у члану 97. тачка 8. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ

Разлози за доношење овог закона произлазе из потребе даљег уређивања система пензијског и инвалидског осигурања, а у оквиру започете реформе овог система 2002. године. Основни циљ реформе система пензијског и инвалидског осигурања је стварање услова за дугорочну економску одрживост пензијског система, која ће обезбедити правну сигурност и одговарајући социјални положај садашњих и будућих генерација пензионера. Реформа се спроводила у више фаза (2002, 2003, 2005, 2010, 2014, 2018. године) и мере које су спроведене су углавном биле рестриктивног карактера. Наиме, систем није био прилагођен променама у демографском кретању становништва (пре свега, продужење животног века становништва) и био је преиздашан у односу на економске могућности друштва (благи услови за остваривање права на инвалидску пензију, кретање висине пензије итд.). Поред тога, неповољан однос броја осигураника и броја пензионера и стални тренд погоршања овог односа довео је до дефицита у пословању Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: Фонд), који спроводи пензијско и инвалидско осигурање, тако да је готово 40% обавеза за исплату нето пензија дотирано из буџета Републике Србије.

Из наведених разлога, предузете су мере реформе прилагођавања система наведеним околностима. Подигнута је старосна граница за одлазак у старосну пензију за оба пола (65 година старости за мушкарце, односно постепено подизање старосне границе за жене на 65 година за 6 месеци годишње), поштрени су услови за остваривање права на инвалидску пензију (100% неспособност за рад), уведена је превремена старосна пензија са трајним умањењем висине пензије, поштрени услови за остваривање права на породичну пензију, политика раста пензија је усклађена са економским могућностима буџета, спроведене су мере реформе пензијске администрације у циљу смањења административних трошкова, предузете су мере ефикасније

контроле и наплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање итд. Све ове мере су дале позитивне резултате који се првенствено огледају кроз заустављање раста дефицита и смањења дотација за покривање дефицита из буџета Републике. Међутим, поред предузетих мера, кључни фактор за дугорочну стабилизацију система ПИО првенствено лежи у развоју земље, новим инвестицијама и новом запошљавању, чиме ће се поправити однос између броја осигураника и броја пензионера, с обзиром да се систем финансира на принципу солидарности међу генерацијама, односно да садашњи запослени финансирају пензионере (PAY GO систем). Наиме, рестриктивне мере унутар система и смањење трошкова довеле су до погоршавања социјалног положаја пензионера.

Управо ти позитивни економски резултати омогућили су да после измена Закона из 2014. године, који се може оценити као посебно рестриктиван, што је у том тренутку био неопходно и оправдано, уследе даље измене и допуне Закона („Службени гласник РС”, број 73/18, ступио на снагу 30. септембра 2018. године). Овај закон је донео измене које су у потпуности у корист осигураника и корисника, међу којима се посебно издваја престанак примене Закона о привременом уређивању начина исплате пензија („Службени гласник РС”, бр.116/14 и 99/16). Поред тога, у делу Закона којим се уређује матична евиденција РФПИО извршено је неопходно прилагођавање Закона реформи јавне управе која је дефинисана Стратегијом реформе јавне управе у Републици Србије („Службени гласник РС”, број 9/14) и Акционим планом за спровођење Стратегије реформе јавне управе 2015-2017 – Закључак Владе („Службени гласник РС”, број 31/15). Осим прилагођавања стратешким документима, као и препорукама Светске банке, измене Закона су усклађене и са препорукама и Планом приоритетних активности за смањење административних терета у Републици Србији 2016-2018 - Стоп бирократији Владе Републике Србије. Ове измене резултирале су смањењем административних поступака у матичној евиденцији, смањењем обавезе послодавца по том основу, поједностављењем поступка, избегавањем вођење дуплих евиденција преузимањем података од институција које располажу с њима итд., и последично смањењем административних трошкова.

Имајући у виду изнето, од почетка примене последњих измена и допуна Закона о пензијском и инвалидском осигурању, 30. септембра 2018. године, а захваљујући свим мерама предузетим у протеклом периоду, створени су услови за даље кораке, у циљу побољшања положаја осигураника и корисника. У том смислу посебно се издвојило питање усклађивања пензија. Наиме, постигнути економски резултати омогућавају да се пензије усклађују по основу кретања потрошачих цена и кретања просечне зараде запослених у Републици („швајцарски модел”), уместо на начин утврђен прописима којима се уређује буџет и буџетски систем. Такође, у делу остваривања права на породичну пензију ванбрачна заједница изједначава се са браком, а уређује се и статус лица која раде на територији наше земље за страног послодавца који нема регистровано представништво у нашој земљи, чиме се решава ситуација која је све више присутна у пракси, као и проблем утврђивања стажа осигурања када се допринос плаћа по истеку рока утврђеног законом.

С обзиром на наведено, предложене измене и допуне Закона о пензијском и инвалидском осигурању односе се на следеће:

1. Усклађивање система пензијског и инвалидског осигурања са прописима о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, тако што се утврђује да је пензијско и инвалидско осигурање у Републици Србији обавезно, а да пензијски систем у нашој земљи чине и добровољни пензијски фондови и пензијски планови који се уређују посебним законом.

2. Уређивање статуса лица које на територији Србије раде за страног послодавца који нема регистровано представништво у нашој земљи и усклађивање Закона о пензијском и инвалидском осигурању са одредбама прописа који уређују питања пореза на доходак грађана, доприноса за обавезно социјално осигурање и предложених измена Уредбе о јединственој пријави на обавезно социјално осигурање. Такође, решавају се проблеми приликом остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања лица која обављају пољопривредну делатност у својству предузетника.

3. Усаглашавање са одредбом члана 62. став 5. Устава, у погледу изједначавања ванбрачне заједнице са браком у вези са остваривањем права на породичну пензију.

4. Решавање проблема утврђивања стажа осигурања када се допринос плаћа по истеку року утврђеног законом, тако што се у стаж осигурања утврђује време на које се уплата доприноса односи, тако што се износ доприноса доводи у однос са најнижом месечном основицом важећом у моменту уплате доприноса.

5. Раздвајање начина усклађивања вредности општег бода и пензија, на тај начин што се вредност општег бода почев од пензије за месец јануар текуће године, усклађује са кретањем просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије за претходну календарску годину, а на основу података о кретању просечне зараде запослених на територији Републике Србије за претходних 12 месеци рачунајући уназад почев од месеца јуна претходне календарске године.

Пензија се усклађује применом тзв. „швајцарског модела”, односно, почев од пензије за месец јануар текуће године, усклађује се у проценту који представља збир половине процента раста потрошачких цена и половине процента раста зарада, на основу података органа надлежног за послове статистике о кретању просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије и кретању потрошачких цена за претходних 12 месеци рачунајући уназад почев од месеца јуна претходне календарске године.

Овим се постигнути економски резултати потврђују у погледу побољшања финансијског положаја корисника пензија.

6. У делу остваривања права на старосну, превремену старосну пензију, предложеним изменама се омогућује равноправан положај осигураника из члана 14. став 5. Закона, осигураника који су изабрана, именована или постављена лица као и лица која су хранитељи, са осталим осигураницима.

7. Исплата и висина наканде погребних трошкова уређује се посебним поглављем, односно брише се као право из пензијског и инвалидског осигурања за случај смрти, јер суштински не припада ни осигуранику ни кориснику права из пензијског и инвалидског осигурања.

8. Да се право на специјална помагала за читање и писање у будуће уређује прописима о здравственом осигурању, јер по својој природи и карактеру припада прописима из те области.

9. Овим изменама Закона, прецизније се дефинишу поједине одредбе, с циљем превазилажења практичних проблема.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Уз чл. 1. и 5.

Предложеном одредбом, у вези са чл. 1. и 16. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 – УС, 84/04 – др. закон, 85/05, 101/05 – др. закон, 63/06 – УС, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14, 73718 и 46/19 – УС – у даљем тексту: Закон), врши се усклађивање система пензијског и инвалидског осигурања са прописима о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, тако што се утврђује да је пензијско и инвалидско осигурање у Републици Србији обавезно, а да пензијски систем у нашој земљи чине и добровољни пензијски фондови и пензијски планови који се уређују посебним законом.

Уз члан 2.

Предложеном одредбом се елиминишу проблеми који настају из разлога што се не може обезбедити обавезно осигурање лица из члана 11. тачка 7) Закона, с обзиром да Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: Фонд), нема сазнања о њихвом раду у иностранству. Наиме, ова лица су обавезно осигурана када поднесу захтев и доставе доказе о раду у иностранству, па постоји могућност избегавања обавезе пријаве по овом основу осигурања.

Уз чл. 3. и 37.

Овом одредбом се уводе у обавезно пензијско и инвалидско осигурање лица која раде на територији Србије за страног послодавца који нема регистровано представништво у нашој земљи. Такође, решавају се проблеми приликом остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања за лица која, у складу са законом, обављају пољопривредну делатност у својству предузетника и врши усклађивање Закона са одредбама прописа о доприносима за обавезно социјално осигурање, прописа о порезу на доходак грађана, као и са предложеним изменама Уредбе о јединственој пријави на обвезно социјално осигурање. Поред тога, прописује се да се за ове осигуранике, у погледу обавезе плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, рокова и обавезе достављања пријава, примењују прописи којима се уређују порески поступак и пореска администрација, порез на доходак

грађана, доприноси за обавезно социјално осигурање и други прописи у надлежности министарства надлежног за послове финансија.

Уз члан 4.

Предложеном изменом се лицима која у складу са законом обављају привремене и повремене послове, односно послове преко омладинских задруга и лицима која обављају послове по основу уговора о делу, односно послове по основу ауторског и других уговора, обезбеђује равноправан положај са осталим осигураницима приликом остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања.

Уз чл. 6,14, 21. и 34.

Предложене одредбе се односе на накнаду погребних трошкова, која се брише као право из пензијског и инвалидског осигурања, с обзиром да не припада ни осигуранику ни кориснику, већ лицу које је сносило трошкове сахране. Из тог разлога, исплата и висина ове накнаде уређује се посебним поглављем Закона, у циљу ефикасније исплате погребних трошкова лицу које је сносило трошкове сахране.

Уз члан 7.

Наведеном одредбом се полицијски службеници изједначавају са професионалним војним лицем, јер им се у случају инвалидности оставља могућност да обављају друге послове који нису полицијски.

Уз чл. 8-13. и члан 20.

Наведеним одредбама врши се усаглашавање са одредбом члана 62. став 5. Устава у погледу изједначавање ванбрачне заједнице са браком. Такође, предложеним одредбама се превазилази проблем брисања члана 28а Закона, односно спречавају могуће злоупотребе права на породичну пензију.

Уз чл. 15, 16, 18. и 22.

Наведеним одредбама се као одређене категорије осигураника утврђују судије распоређене у Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Вишег

суда у Београду и Посебно одељење и Одељење за ратне злочине Апелационог суда у Београду, Тужилац за организовани криминал, заменици Тужиоца за организовани криминал, Тужилац за ратне злочине и заменици Тужиоца за ратне злочине.

Уз чл. 17. и 40.

Овом одредбом се решава проблем утврђивања стажа осигурања за осигуранике којима је износ обавезе уплате доприноса утврђивао Фонд и када је обавеза уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на најнижу основицу осигурања извршена по истеку рока утврђеног законом. Предложена одредба односи се и на случајеве када је обавезу уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање уместо Пореске управе утврди Фонд, до дана ступања на снагу овог закона.

Уз чл. 19. и 42.

Наведене одредбе се односе на начин усклађивања општег бода, тако да се раздваја начин усклађивања вредности општег бода од усклађивања пензија. Наиме, предлаже се да се вредност општег бода за одређивање висине пензије почев од пензије за месец јануар текуће године усклађује са кретањем просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије на основу података органа надлежног за послове статистике, а на основу података о кретању просечне зараде запослених на територији Републике Србије за претходних 12 месеци рачунајући уназад почев од месеца јуна претходне календарске године. Такође, предлаже се примена ове одредбе од 1. јануара 2021. године. Применом ове норме биће спречен даљи пад односа висине почетне пензије нових корисника и зарада оствариваних током периодаведеног у осигурању. На тај начин, биће спречен пад стандарда нових корисника у односу на период пре пензионисања.

Уз члан 22.

Суштински се овом одредбом ништа не мења у односу на члан 79. Закона. Наиме, само се прецизира да се члан 79. Закона односи управо на осигуранике из члана 42. Закона (припадници МУП-а, БИА-е, Војске), као и у вези са начином одређивања инвалидске пензије за ове осигуранике. Тиме се отклањају недоумице присутне у пракси.

Уз чл. 23. и 24. и члан 42.

Према предложеним одредбама, почев од пензије за месец јануар текуће године, пензија се усклађује у проценту који представља збир половине процента раста потрошачких цена и половине процента раста зарада, а на основу података органа надлежног за послове статистике о кретању просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије и кретању потрошачких цена за претходних 12 месеци рачунајући уназад почев од месеца јуна претходне календарске године. Имајући у виду наведено, одредбе које прописују да се пензија усклађује на начин утврђен прописима којима се уређује буџет и буџетски систем бришу се. Прецизира се да се наведене одредбе примењују од 1. јануара 2020. године. На тај начин, дефинише се почетни период за обрачун вредности параметара за усклађивање пензија у 2020. години, и у складу с тим за све наредне године. Поред тога, дефинисањем наведеног периода а имајући у виду календар објављивања података о кретању просечне зараде и потрошачких цена, процес обрачуна висине усклађивања доводи се у везу са процесом дефинисања буџета Републике Србије за наредну годину.

Уз члан 25.

Пошто се право на старосну пензију, превремену старосну пензију остварује после престанка осигурања, овом одредбом се прецизира у ком случају се престанком осигурања сматра и ранији престанак осигурања. Такође, прецизира се круг осигураника који, изузетно од наведеног, право на старосну пензију, превремену старосну пензију могу да остваре испуњењем услова за стицање наведеног права.

Уз чл. 26. до 28.

Овим одредбама се прописује да контроли подлежу налаз, мишљење и оцена којим је утврђено постојање инвалидности, телесног оштећења, потпуне неспособности за рад и неспособности за самосталн живот и рад. Такође, скраћује се трајање поступка, јер ће омогућити органу вештачења у другостепеном поступку да изврши оцену и постојање инвалидности, телесног оштећења, потпуне неспособности за рад и неспособности за самосталн живот и рад.

Уз члан 29.

Овом одредбом се прецизира да Фонд не доноси решење о преплати, јер је оно техничког карактера, тако да Фонд има основ да одмах врши обуставу до 1/3 месечног износа пензије, док се износ разлике не намири, осим ако се Фонд и корисник пензије другачије не споразумеју.

Уз чл. 30. и 31.

Предложеним одредбама врши се прецизирање и усклађивање са одредбама прописа о општем управном поступку. Такође се прецизира од када припада право утврђено решењем које је донето у поступку измене. Тиме се отклањају недоумице из праксе.

Уз члан 32.

Предложена одредба омогућава да се поједностави утврђивање почетка исплате инвалидске пензије, када је поступак покренут у току трајања осигурања.

Уз члан 33.

Овом одредбом се прецизира да се поступак у смислу престанка права, мењања, односно стицања нових права, односи и на промену у погледу потребе за помоћи и негом другог лица. Такође се прецизира да, ако у степену телесног оштећења наступи промена која није од утицаја на право, нови степен телесног оштећења се утврђује од дана настале промене.

Уз члан 35.

На основу предложене одредбе Фонд преузима податке електронским путем за све осигуранике, па и за запослене у органу надлежном за унутрашње послове и за припаднике Безбедносно-информативне агенције, што је и сада већ у пракси присутно.

Уз чл. 36. и 41.

Предложена одредба прописује да запослени у Фонду имају службену легитимацију, чији се изглед и садржај утврђују општим актом Фонда, који ће бити донет у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Уз члан 38.

Овом одредбом се предлаже решавање повраћаја преплаћеног износа пензије, тако да уколико се о томе Фонд и корисник не споразумеју, Фонд

доноси решење о обавези повраћаја више исплаћеног износа обуставом до 1/3 месечног износа пензије.

Уз члан 39.

С обзиром да одредба члана 245. Закона која прописује остваривање права на специјална помагала за читање и писање, по природи и карактеру више припада прописима о здравственом осигурању, предлаже се брисање ове одредбе из Закона.

Уз члан 42.

Овом одредбом предлаже се да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона средства су обезбеђена Финансијским планом Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање за 2019. годину у износу од 642.538.594.000,00 динара, а за 2020. годину у износу од 678.129.954.000,00 и за 2021. годину у износу од 712.378.024.000,00 динара, која ће бити у оквиру лимита утврђеног од стране Министарства финансија.

ПРЕГЛЕД ОДРЕДАБА ЗАКОНА О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ
ОСИГУРАЊУ КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ И ДОПУЊУЈУ

Члан 1.

~~Пензијско и инвалидско осигурање обухвата обавезно и добровољно пензијско и инвалидско осигурање~~

ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
ЈЕ ОБАВЕЗНО.

ПЕНЗИЈСКИ СИСТЕМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЧИНЕ И ДОБРОВОЉНИ
ПЕНЗИЈСКИ ФОНДОВИ И ПЕНЗИЈСКИ ПЛАНОВИ КОЈИ СЕ УРЕЂУЈУ
ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ.

Члан 11.

Осигураници запослени јесу:

1) лица у радном односу, односно запослена у предузећу, другом правном лицу, државном органу, органу јединице локалне самоуправе или код физичких лица (у даљем тексту: послодавац), изузев лица из члана 12. став 1. тачка 2) овог закона;

2) цивилна лица на служби у Војсци Србије;

2а) професионална војна лица према прописима о Војсци Србије;

3) изабрана или постављена лица, ако за обављање функције остварују зараду, односно накнаду зараде;

4) лица која су у складу са прописима о раду, у радном односу односно запослена ван просторија послодавца;

5) лица у радном односу, односно запослени упућени на рад у иностранство, односно запослени у предузећу које обавља делатност или услуге у иностранству, ако нису обавезно осигурани по прописима те земље, или ако међународним уговором није другачије одређено;

6) домаћи држављани који су на територији Републике Србије запослени код страних или међународних организација и установа, страних дипломатских и конзуларних представништава или код страних правних или физичких лица, ако међународним уговором није другачије одређено;

~~7) домаћи држављани запослени у иностранству, ако за то време нису обавезно осигурани код страног носиоца осигурања, или ако права из пензијског и инвалидског осигурања, по прописима те државе, не могу остварити или користити ван њене територије;~~

8) страни држављани и лица без држављанства који су на територији Републике Србије запослени код страних правних или физичких лица, ако међународним уговором није другачије одређено, као и код међународних организација и установа и страних дипломатских и конзуларних представништава, ако је такво осигурање предвиђено међународним уговором;

9) лица која у складу са законом обављају привремене и повремене послове, ако нису осигурани по другом основу;

10) лица која у складу са законом обављају привремене и повремене послове преко омладинских задруга, које се у смислу овог закона сматрају послодавцем, а имају навршених 26 година живота, односно без обзира на године живота ако нису на школовању;

11) лица за чијим је радом престала потреба, као и лица којима је престало запослење због стечаја, ликвидације, односно у свим случајевима престанка рада послодавца, док остварују новчану накнаду према прописима о раду и запошљавању.

Члан 12.

Осигураници самосталних делатности јесу:

1) лица која, у складу са законом, самостално обављају привредну или другу делатност, ако нису обавезно осигурана по основу запослења;

2) лица која су оснивачи, односно чланови привредних друштава у складу са законом, који у њима раде, без обзира да ли су у радном односу у привредном друштву чији су оснивач односно члан;

3) лица која обављају послове по основу уговора о делу односно послове по основу ауторског уговора, као и послове по основу других уговора, код којих за извршен посао остварују накнаду (у даљем тексту: уговорена накнада), а нису осигурани по другом основу;

ЗА) ЛИЦА КОЈА РАДЕ НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА СТРАНОГ ПОСЛОДАВЦА, КОЈИ НЕМА РЕГИСТРОВАНО ПРЕДСТАВНИШТВО У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ, КОД КОГА ЗА ОБАВЉЕН ПОСАО ОСТВАРУЈУ НАКНАДУ (У ДАЉЕМ ТЕКСТУ: УГОВОРЕНА НАКНАДА), А НИСУ ОСИГУРАНИ ПО ДРУГОМ ОСНОВУ;

4) свештеници и верски службеници ако нису обавезно осигурани по основу запослења;

4А) ЛИЦА КОЈА, У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ, ОБАВЉАЈУ ПОЉОПРИВРЕДНУ ДЕЛАТНОСТ У СВОЈСТВУ ПРЕДУЗЕТНИКА, АКО НИСУ ОБАВЕЗНО ОСИГУРАНИ ПО ОСНОВУ ЗАПОСЛЕЊА;

5) лица која су престала да обављају самосталну делатност, док остварују новчану накнаду према прописима о раду и запошљавању.

Радом у смислу става 1. тачка 2) овог члана сматра се и представљање и заступање привредних друштава од стране њихових оснивача, односно чланова на основу уписа у регистар надлежне организације.

Члан 14.

Својство осигураника стиче се даном почетка а престаје даном престанка запослења, обављања самосталне или пољопривредне делатности, односно обављања уговорених послова.

Својство осигураника утврђује се на основу пријаве на осигурање, односно одјаве осигурања, у складу с овим законом.

Својство осигураника не може се стећи пре навршених 15 година живота.

Изузетно од одредаба става 1. овог члана, својство осигураника пољопривредника може мировати најдуже пет година у току осигурања из објективних разлога (елементарне непогоде, болест и породилшко одсуство), с тим што то не може бити узастопних пет година.

Изузетно од става 1. овог члана, осигураници из члана 11. тач. 9) и 10) овог закона и осигураници из члана 12. став 1. ~~тачка 3)~~ ТАЧ. 3) И ЗА) овог закона, могу стећи, односно може им престати својство осигураника, према утврђеном стажу осигурања, ~~уколико се не може утврдити почетак и престанак обављања послова.~~

Изузетно од става 1. овог члана, својство осигураника пољопривредника може престати и са даном испуњења услова за стицање права на пензију у складу са овим законом.

III. ДОБРОВОЉНО — ПЕНЗИЈСКО — И — ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

ДОБРОВОЉНИ ПЕНЗИЈСКИ ФОНДОВИ И ПЕНЗИЈСКИ ПЛАНОВИ

Члан 16.

~~Добровољним пензијским и инвалидским осигурањем осигураници могу, у складу са посебним законом, обезбедити себи и члановима своје породице већи обим, као и другу врсту права од права утврђених овим законом.~~

~~Лица која нису обавезно осигурана у смислу овог закона могу, добровољним пензијским и инвалидским осигурањем, у складу са посебним законом, себи и члановима своје породице обезбедити права из пензијског и инвалидског осигурања.~~

~~Добровољно пензијско и инвалидско осигурање могу организовати и спроводити правна лица, у складу са посебним законом.~~

~~Посебним законом у смислу овог члана подразумева се закон којим се уређује добровољно пензијско и инвалидско осигурање, као и организација и пословање правних лица која спровode добровољно пензијско и инвалидско осигурање.~~

СИСТЕМ ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА И ПЕНЗИЈСКИХ ПЛАНОВА, ЗАСНОВАН ЈЕ НА ИНДИВИДУАЛНОЈ КАПИТАЛИЗОВАНОЈ ШТЕДЊИ И УРЕЂУЈЕ СЕ ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ.

Члан 18.

Права из пензијског и инвалидског осигурања, јесу:

1) за случај старости:

(1) право на старосну пензију,

(2) право на превремену старосну пензију;

2) за случај инвалидности - право на инвалидску пензију;

3) за случај смрти:

(1) право на породичну пензију;

~~(2) право на накнаду погребних трошкова;~~

4) за случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу - право на новчану накнаду за телесно оштећење;

5) за случај потребе за помоћи и негом другог лица - право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица.

Члан 21.

Инвалидност постоји кад код осигураника настане потпуни губитак радне способности, односно кад код професионалног војног лица, настане потпуни губитак способности за професионалну војну службу И КАДА КОД ПОЛИЦИЈСКОГ СЛУЖБЕНИКА НАСТАНЕ ПОТПУНИ ГУБИТАК РАДНЕ СПОСОБНОСТИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ВРШЕЊЕ ПОЛИЦИЈСКИХ ПОСЛОВА, због промена у здравственом стању проузрокованих повредом на раду, професионалном болешћу, повредом ван рада или болешћу, које се не могу отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом.

Члан 28.

Члановима породице умрлог осигураника, односно корисника права из члана 27. овог закона сматрају се:

1) ~~брачни друг~~ СУПРУЖНИК И ВАНБРАЧНИ ПАРТНЕР У СКЛАДУ СА ПРОПИСИМА КОЈИМА СЕ УРЕЂУЈУ ПОРОДИЧНИ ОДНОСИ;

2) деца (рођена у браку или ван брака или усвојена, пасторчад коју је осигураник, односно корисник права издржавао, унучад, браћа и сестре и друга деца без родитеља, односно деца која имају једног или оба родитеља који су потпуно неспособни за рад, а коју је осигураник, односно корисник права издржавао);

3) родитељи (отац и мајка, очух и маћеха и усвојиоци) које је осигураник, односно корисник права издржавао.

~~Право на породичну пензију може остварити и брачни друг из разведеног брака, ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање.~~

ПРАВО НА ПОРОДИЧНУ ПЕНЗИЈУ МОЖЕ ОСТВАРИТИ СУПРУЖНИК И ВАНБРАЧНИ ПАРТНЕР ИЗ СТАВА 1. ТАЧКА 1) ОВОГ ЧЛАНА, УКОЛИКО СУ БРАК, ОДНОСНО ВАНБРАЧНА ЗАЈЕДНИЦА ЖИВОТА ТРАЈАЛИ НАЈМАЊЕ ТРИ ГОДИНЕ, ИЛИ АКО СА УМРЛИМ ОСИГУРАНИКОМ, ОДНОСНО КОРИСНИКОМ ПРАВА, ИМА ЗАЈЕДНИЧКО ДЕТЕ.

ПРАВО НА ПОРОДИЧНУ ПЕНЗИЈУ МОЖЕ ОСТВАРИТИ И СУПРУЖНИК ИЗ РАЗВЕДНОГ БРАКА И ВАНБРАЧНИ ПАРТНЕР ИЗ СТАВА 1. ТАЧКА 1) ОВОГ ЧЛАНА ПОСЛЕ ПРЕСТАНКА ЗАЈЕДНИЦЕ ЖИВОТА ВАНБРАЧНИХ ПАРТНЕРА, АКО ИМ ЈЕ СУДСКОМ ПРЕСУДОМ УТВРЂЕНО ПРАВО НА ИЗДРЖАВАЊЕ.

ПОСТОЈАЊЕ ВАНБРАЧНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ И ОБАВЕЗЕ ИЗДРЖАВАЊА ИЗ СТ. 1- 3. ОВОГ ЧЛАНА, УТВРЂУЈЕ СЕ У ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ.

Члан 28а

~~Ако је умрли осигураник или умрли корисник старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије у тренутку закључења брака навршио године живота из члана 19. тачка 1) овог закона, брачни друг може стећи право на породичну пензију под условом да имају заједничко дете или да је брак трајао најмање две године.~~

Члан 29.

Удова стиче право на породичну пензију:

1) ако је до смрти ~~брачног друга~~ СУПРУЖНИКА, ОДНОСНО ВАНБРАЧНОГ ПАРТНЕРА, навршила 53 године живота; или

2) ако је, до смрти ~~брачног друга~~ СУПРУЖНИКА, ОДНОСНО ВАНБРАЧНОГ ПАРТНЕРА, или у року од једне године од дана смрти ~~брачног друга~~ СУПРУЖНИКА, постала потпуно неспособна за рад; или

3) ако је, после смрти ~~брачног друга~~ СУПРУЖНИКА, ОДНОСНО ВАНБРАЧНОГ ПАРТНЕРА, остало једно дете или више деце која имају право на породичну пензију по том ~~брачном другом~~ СУПРУЖНИКУ, ОДНОСНО ВАНБРАЧНОМ ПАРТНЕРУ а удова обавља родитељску дужност према тој деци. Удова која у току трајања права према том основу постане потпуно неспособна за рад, задржава право на породичну пензију док постоји та неспособност.

Удова која до смрти ~~брачног друга~~ СУПРУЖНИКА, ОДНОСНО ВАНБРАЧНОГ ПАРТНЕРА није навршила 53 године живота, али је навршила 45 година живота, стиче право на породичну пензију кад наврши 53 године живота.

Удова која у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из става 1. тач. 2) и 3) овог члана наврши 53 године живота, трајно задржава право на породичну пензију. Удова којој право на породичну пензију престане пре навршених 53, али после навршених 45 година живота може поново остварити право кад наврши 53 године живота.

Члан 30.

Удовац стиче право на породичну пензију:

1) ако је до смрти ~~брачног друга~~ СУПРУЖНИКА, ОДНОСНО ВАНБРАЧНОГ ПАРТНЕРА навршио 58 година живота; или

2) ако је, до смрти ~~брачног друга~~ СУПРУЖНИКА, ОДНОСНО ВАНБРАЧНОГ ПАРТНЕРА, или у року од једне године од дана смрти ~~брачног друга~~ СУПРУЖНИКА, ОДНОСНО ВАНБРАЧНОГ ПАРТНЕРА, постао потпуно неспособан за рад; или

3) ако је, после смрти ~~брачног друга~~ СУПРУЖНИКА, ОДНОСНО ВАНБРАЧНОГ ПАРТНЕРА, остало једно дете или више деце која имају право на породичну пензију по том ~~брачном другом~~ СУПРУЖНИКУ, ОДНОСНО ВАНБРАЧНОМ ПАРТНЕРУ а удовац обавља родитељску дужност према тој деци. Удовац који у току трајања права по том основу постане потпуно неспособан за рад, задржава право на породичну пензију док постоји та неспособност.

Удовац који у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из става 1. тач. 2) и 3) овог члана наврши 58 година живота, трајно задржава право на породичну пензију.

Члан 30а

~~Брачни друг, професионалног војног лица према прописима о Војсци Србије које је погинуло за време дејстава, право на породичну пензију стиче без обзира на прописане године живота под условом да није поново склопио брак, односно, ако има децу, да су деца завршила школовање.~~

СУПРУЖНИК, ОДНОСНО ВАНБРАЧНИ ПАРТНЕР ПРОФЕСИОНАЛНОГ ВОЈНОГ ЛИЦА ПРЕМА ПРОПИСИМА О ВОЈСЦИ СРБИЈЕ КОЈЕ ЈЕ ПОГИНУЛО ЗА ВРЕМЕ ДЕЈСТАВА, ПРАВО НА ПОРОДИЧНУ ПЕНЗИЈУ СТИЧЕ БЕЗ ОБЗИРА НА НАВРШЕНЕ ГОДИНЕ ЖИВОТА ПОД УСЛОВОМ ДА НИЈЕ ПОНОВО СКЛОПИО БРАК.

Члан 34.

Члановима уже породице умрлог осигураника, односно корисника права, у смислу овог закона, сматрају се ~~брачни друг~~ СУПРУЖНИК, ОДНОСНО ВАНБРАЧНИ ПАРТНЕР и деца (рођена у браку или ван брака или усвојена, пасторчад и унуци).

Члановима шире породице умрлог осигураника, односно корисника права, у смислу овог закона, сматрају се родитељи (отац, мајка, очух, маћеха и усвојиоци), браћа, сестре и друга деца без родитеља, односно деца која имају једног или оба родитеља који су потпуно неспособни за рад, а коју је осигураник, односно корисник права издржавао.

5. Право на накнаду погребних трошкова

Члан 41.

~~У случају смрти корисника пензије, лицу које је сносило трошкове сахране припада накнада погребних трошкова.~~

Члан 42.

Осигураници - запослени који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који могу под посебним условима остварити право на пензију јесу:

1) полицијски службеници - униформисана овлашћена службена лица и полицијски службеници који раде на посебно сложеним, специфичним, односно оперативним пословима;

2) запослени у Министарству спољних послова који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

3) припадници Безбедносно-информативне агенције, припадници Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције;

4) запослени у Управи за извршење кривичних санкција који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем (у даљем тексту: запослени у Управи);

4А) СУДИЈЕ РАСПОРЕЂЕНЕ У ПОСЕБНО ОДЕЉЕЊЕ И ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ ВИШЕГ СУДА У БЕОГРАДУ И ПОСЕБНО ОДЕЉЕЊЕ И ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У БЕОГРАДУ, ТУЖИЛАЦ ЗА ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ, ЗАМЕНИЦИ ТУЖИОЦА ЗА ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ, ТУЖИЛАЦ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ И ЗАМЕНИЦИ ТУЖИОЦА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ;

5) овлашћена службена лица Пореске полиције у смислу прописа о пореској администрацији;

6) професионална војна лица према прописима о Војсци Србије;

7) остали полицијски службеници који раде на радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

Радна места и послови из става 1. овог члана не могу бити административно-техничка радна места, односно послови, већ само послови на којима је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље, односно послови на којима је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених година живота или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање.

Изузетно, став 2. овог члана не односи се на запослене из става 1. тачка ТАЧ. 4А) И 6) овог члана.

Члан 43.

Осигураник из члана 42. тач. ~~1) до 6)~~ ТАЧ. 1)-4) И ТАЧ. 5) И 6) овог закона, коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. овог закона, стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 55 година живота и 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона.

Право на старосну пензију под условима из става 1. овог члана не може стећи осигураник који у моменту остваривања права није овлашћено лице односно запослени из члана 42. овог закона.

Осигураник из члана 42. тачка ТАЧ. 4А) И 7) овог закона, коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. овог закона, стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 60 година живота и 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона.

Изузетно од става 1. овог члана, и члана 19. овог закона, професионално војно лице стиче право на старосну пензију и то: 1) подофицир и официр до чина пуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 53 године живота; 2) официр чина пуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 54 године живота. Изузетно од става 1. овог члана, и члана 19. овог закона, полицијски службеници - припадници специјалних јединица полиције, припадници Безбедносно-информативне агенције, припадници Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције који раде на посебно сложеним, специфичним, односно оперативним пословима, стичу право на старосну пензију кад наврше најмање 53 године живота и 20 година ефективно проведених на тим пословима.

ЧЛАН 51А

ЗА ОСИГУРАНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ИЗНОС ОБАВЕЗЕ УПЛАТЕ ДОПРИНОСА УТВРЂИВАО ФОНД И КАДА ЈЕ ОБАВЕЗА УПЛАТЕ ДОПРИНОСА

ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ НА НАЈНИЖУ ОСНОВИЦУ ОСИГУРАЊА ИЗВРШЕНА ПО ИСТЕКУ РОКА УТВРЂЕНОГ ЗАКОНОМ, У СТАЖ ОСИГУРАЊА СЕ УТВРЂУЈЕ ВРЕМЕ НА КОЈЕ СЕ УПЛАТА ДОПРИНОСА ОДНОСИ, ТАКО ШТО СЕ ИЗНОС УПЛАЋЕНОГ ДОПРИНОСА ДОВОДИ У ОДНОС СА НАЈНИЖОМ МЕСЕЧНОМ ОСНОВИЦОМ ВАЖЕЋОМ У МОМЕНТУ УПЛАТЕ ДОПРИНОСА, У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ.

Члан 55.

Радна места, односно послове на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, поступак и начин за њихово утврђивање, као и степен увећања стажа осигурања утврђује министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања, на предлог фонда.

Запосленом у Министарству унутрашњих послова, припаднику Безбедносно-информативне агенције, припаднику Војнобезбедносне и Војнообавештајне агенције, запосленом у органу надлежном за спољне послове који ради на одређеним пословима под посебним условима, професионалном припаднику Војске Србије, запосленом у Управи, СУДИЈИ РАСПОРЕЂЕНОМ У ПОСЕБНО ОДЕЉЕЊЕ И ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ ВИШЕГ СУДА У БЕОГРАДУ И ПОСЕБНО ОДЕЉЕЊЕ И ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У БЕОГРАДУ, ТУЖИОЦУ ЗА ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ, ЗАМЕНИЦИМА ТУЖИОЦА ЗА ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ, ТУЖИОЦУ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ И ЗАМЕНИЦИМА ТУЖИОЦА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ, овлашћеном службеном лицу Пореске полиције у смислу прописа о пореској администрацији, сваких 12 месеци ефективно проведених на тим пословима рачуна се највише као 16 месеци стажа осигурања у зависности од тежине ових послова, под условима из члана 54. овог закона.

Изузетно од става 2. овог члана, надлежни министар утврђује радна места и послове на којима се запосленом у Министарству унутрашњих послова, цивилном лицу на служби у Војсци Србије и професионалном војном лицу према прописима о Војсци Србије, сваких 12 месеци ефективно проведених на тим пословима рачуна као 18 месеци стажа осигурања, споразумно са министром надлежним за послове пензијског и инвалидског осигурања.

Радна места односно послови, као и степени увећања стажа осигурања из ст . 1. до 3. овог члана, подлежу ревизији најдоцније по истеку 10 година од дана њиховог утврђивања.

Члан 70.

Вредност општег бода је номинални износ који представља количник израчунатог збира пензија и збира личних бодова свих корисника старосне и инвалидске пензије који су право на пензију остварили у периоду од 1. јануара 2001. до 30. јуна 2002. године.

Збир пензија из става 1. овог члана одређује се на основу месечне висине пензија у последњем кварталу 2002. године.

Збир личних бодова корисника из става 1. овог члана обрачунава се на начин утврђен по одредбама овог закона.

~~Вредност општег бода из става 1. овог члана, усклађује се на начин који је прописан за усклађивање пензија.~~

ВРЕДНОСТ ОПШТЕГ БОДА ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ВИСИНЕ ПЕНЗИЈЕ ПОЧЕВ ОД ПЕНЗИЈЕ ЗА МЕСЕЦ ЈАНУАР ТЕКУЋЕ ГОДИНЕ УСКЛАЂУЈЕ СЕ СА ПРОЦЕНТОМ ПРОМЕНЕ ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ БЕЗ ПОРЕЗА И

ДОПРИНОСА ЗАПОСЛЕНИХ НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, НА ОСНОВУ ПОДАТАКА ОРГАНА НАДЛЕЖНОГ ЗА ПОСЛОВЕ СТАТИСТИКЕ.

УСКЛАЂИВАЊЕ ВРЕДНОСТИ ОПШТЕГ БОДА, У СМISЛУ СТАВА 4. ОВОГ ЧЛАНА, ВРШИ СЕ НА ОСНОВУ ПОДАТАКА О ПРОМЕНИ ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ БЕЗ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА ЗАПОСЛЕНИХ НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 12 МЕСЕЦИ РАЧУНАЈУЋИ УНАЗАД ПОЧЕВ ОД МЕСЕЦА ЈУНА ПРЕТХОДНЕ КАЛЕНДАРСКЕ ГОДИНЕ, У ОДНОСУ НА ПЕРИОД ОД 12 МЕСЕЦИ КОЈИ ПРЕТХОДИ НАВЕДЕНОМ ПЕРИОДУ.

Усклађену вредност општег бода објављује фонд.

Члан 71.

Породична пензија одређује се од старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије која би осигуранику припадала у часу смрти, односно од пензије која је кориснику припадала у часу смрти, у проценту који се утврђује према броју чланова породице који имају право на ту пензију, и то:

1) ако пензија припада само члановима уже породице или само члановима шире породице умрлог осигураника односно корисника права одређује се у следећим процентима: - за једног члана 70%;

- за два члана 80%;

- за три члана 90%;

- за четири члана или више чланова 100%;

2) ако пензија припада и члановима уже породице и члановима шире породице умрлог осигураника односно корисника права, члановима уже породице одређује се породична пензија према тачки 1) овог става, а члановима шире породице припада остатак до износа старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије из овог става. Породична пензија из члана 15. овог закона одређује се у износу од 100% пензије која би осигуранику припадала у часу смрти.

~~Ако право на породичну пензију имају брачни друг и разведени брачни друг умрлог осигураника, односно корисника права, одређује се једна породична пензија у висини која припада за једног члана породице и дели се у једнаким износима.~~

ПОРОДИЧНА ПЕНЗИЈА УМРЛОГ ОСИГУРАНИКА, ОДНОСНО КОРИСНИКА ПРАВА, ОДРЕЂУЈЕ СЕ КАО ЈЕДНА ПОРОДИЧНА ПЕНЗИЈА У ВИСИНИ КОЈА ПРИПАДА ЗА ЈЕДНОГ ЧЛАНА ПОРОДИЦЕ, И ДЕЛИ СЕ У ЈЕДНАКИМ ИЗНОСИМА, АКО ПРАВО НА ПОРОДИЧНУ ПЕНЗИЈУ ИМАЈУ:

1) СУПРУЖНИК;

2) ВАНБРАЧНИ ПАРТНЕР;

3) СУПРУЖНИК ИЗ РАЗВЕДЕНОГ БРАКА, АКО МУ ЈЕ СУДСКОМ ПРЕСУДОМ УТВРЂЕНО ПРАВО НА ИЗДРЖАВАЊЕ;

4) ВАНБРАЧНИ ПАРТНЕР ПОСЛЕ ПРЕСТАНКА ЗАЈЕДНИЦЕ ЖИВОТА ВАНБРАЧНИХ ПАРТНЕРА, АКО МУ ЈЕ СУДСКОМ ПРЕСУДОМ УТВРЂЕНО ПРАВО НА ИЗДРЖАВАЊЕ.

4. Накнада погребних трошкова

Члан 75.

~~Накнада погребних трошкова, припада у висини једне и по просечне пензије у фонду у претходном кварталу, у односу на дан смрти корисника.~~

Члан 79.

~~Осигуранику из члана 43. овог закона, старосна односно инвалидска пензија одређује се у складу са одредбама члана 61. овог закона, а лични бодови утврђују се на начин предвиђен чл. 62. до 70. овог закона.~~

~~Изузетно од члана 63. став 1, члана 64. ст. 2 и 3. и члана 65. овог закона, осигуранику из члана 43. овог закона, за израчунавање годишњег личног коефицијента не узима се период од 1. јануара 1970. године већ период од 1. јануара 1996. године.~~

~~Износ пензије утврђен на начин из ст. 1. и 2. овог члана увећан за 20%, представља укупан износ пензије за осигуранике из члана 43. овог закона.~~

~~На начин из става 2. овог члана утврђује се годишњи лични коефицијент и за друге запослене у Министарству унутрашњих послова, припаднике Безбедносно-информативне агенције, припаднике Војнобезбедносне и Војнообавештајне агенције под условом да у том органу имају навршених најмање 20 година стажа осигурања.~~

~~Износ пензије из ст. 1. до 4. овог члана не може бити већи од износа утврђеног у члану 78. овог закона.~~

~~ОСИГУРАНИКУ ИЗ ЧЛАНА 42. ОВОГ ЗАКОНА, КОЈИ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ ЗА СТИЦАЊЕ ПРАВА НА СТАРОСНУ ПЕНЗИЈУ ИЗ ЧЛ. 43. И 43А ОВОГ ЗАКОНА, СТАРОСНА ПЕНЗИЈА ОДРЕЂУЈЕ СЕ У СКЛАДУ СА ОДРЕДБАМА ЧЛАНА 61. ОВОГ ЗАКОНА, А ЛИЧНИ БОДОВИ УТВРЂУЈУ СЕ НА НАЧИН ПРЕДВИЂЕН ЧЛ. 62- 70. ОВОГ ЗАКОНА.~~

~~ИЗУЗЕТНО ОД ЧЛАНА 63. СТАВ 1, ЧЛАНА 64. СТ. 2 И 3. И ЧЛАНА 65. ОВОГ ЗАКОНА, ОСИГУРАНИКУ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА ЗА ИЗРАЧУНАВАЊЕ ГОДИШЊЕГ ЛИЧНОГ КОЕФИЦИЈЕНТА НЕ УЗИМА СЕ ПЕРИОД ОД 1. ЈАНУАРА 1970. ГОДИНЕ ВЕЋ ПЕРИОД ОД 1. ЈАНУАРА 1996. ГОДИНЕ.~~

~~ИЗНОС ПЕНЗИЈЕ УТВРЂЕН НА НАЧИН ИЗ СТ. 1. И 2. ОВОГ ЧЛАНА УВЕЋАН ЗА 20%, ПРЕДСТАВЉА УКУПАН ИЗНОС ПЕНЗИЈЕ ЗА ОСИГУРАНИКЕ ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА, ОСИМ ЗА ОСИГУРАНИКЕ ИЗ ЧЛАНА 42. СТАВ 1. ТАЧКА 4А) ОВОГ ЗАКОНА.~~

~~НА НАЧИН ИЗ СТАВА 2. ОВОГ ЧЛАНА УТВРЂУЈЕ СЕ ГОДИШЊИ ЛИЧНИ КОЕФИЦИЈЕНТ И ЗА ДРУГЕ ЗАПОСЛЕНЕ У МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА, ПРИПАДНИКЕ БЕЗБЕДНОСНО-ИНФОРМАТИВНЕ АГЕНЦИЈЕ, ПРИПАДНИКЕ ВОЈНОБЕЗБЕДНОСНЕ И ВОЈНООБАВЕШТАЈНЕ АГЕНЦИЈЕ ПОД УСЛОВОМ ДА У ТОМ ОРГАНУ ИМАЈУ НАВРШЕНИХ НАЈМАЊЕ 20 ГОДИНА СТАЖА ОСИГУРАЊА.~~

~~ОСИГУРАНИКУ ИЗ ЧЛАНА 42. ОВОГ ЗАКОНА ИНВАЛИДСКА ПЕНЗИЈА СЕ ОДРЕЂУЈЕ У СКЛАДУ СА СТ. 1-3. ОВОГ ЧЛАНА, ПОД УСЛОВОМ ДА ЈЕ НА ПОСЛОВИМА ИЗ ЧЛАНА 42. ОВОГ ЗАКОНА НАВРШИО ПОТРЕБАН СТАЖ ОСИГУРАЊА ЗА СТИЦАЊЕ ПРАВА НА ИНВАЛИДСКУ ПЕНЗИЈУ ИЗ ЧЛ. 25. И 26. ЗАКОНА.~~

~~ИЗУЗЕТНО ОД СТАВА 5. ОВОГ ЧЛАНА, ОСИГУРАНИКУ ИЗ ЧЛАНА 42. СТАВ 1. ТАЧКА 4А) ОВОГ ЗАКОНА ИНВАЛИДСКА ПЕНЗИЈА СЕ ОДРЕЂУЈЕ У СКЛАДУ СА СТ. 1. И 2. ОВОГ ЧЛАНА, ПОД УСЛОВОМ ДА ЈЕ НА ПОСЛОВИМА ИЗ ЧЛАНА 42. ОВОГ ЗАКОНА НАВРШИО ПОТРЕБАН СТАЖ ОСИГУРАЊА ЗА СТИЦАЊЕ ПРАВА НА ИНВАЛИДСКУ ПЕНЗИЈУ ИЗ ЧЛ. 25. И 26. ЗАКОНА.~~

~~ИЗНОС ПЕНЗИЈЕ ИЗ СТ. 1- 6. ОВОГ ЧЛАНА НЕ МОЖЕ БИТИ ВЕЋИ ОД ИЗНОСА УТВРЂЕНОГ У ЧЛАНУ 78. ОВОГ ЗАКОНА.~~

Члан 80.

~~Пензија се од 1. априла текуће године усклађује са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци.~~

~~Изузетно од става 1. овог члана, ако бруто домаћи производ у претходној календарској години реално порасте изнад 4%, пензија се усклађује од 1. априла текуће године у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља разлику између реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години и стопе од 4%.~~

~~Пензија се од 1. октобра текуће године усклађује са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци.~~

~~Исплата усклађене пензије тече од исплате априлске односно октобарске пензије. Усклађивање пензије врши се на основу података републичког органа надлежног за послове статистике о кретању потрошачких цена за период октобар претходне године – март текуће године, односно за период април – септембар текуће године, као и о кретању бруто домаћег производа.~~

ПЕНЗИЈА СЕ ПОЧЕВ ОД ПЕНЗИЈЕ ЗА МЕСЕЦ ЈАНУАР ТЕКУЋЕ ГОДИНЕ УСКЛАЂУЈЕ У ПРОЦЕНТУ КОЈИ ПРЕДСТАВЉА ЗБИР ПОЛОВИНЕ ПРОЦЕНТА ПРОМЕНЕ ПОТРОШАЧКИХ ЦЕНА И ПОЛОВИНЕ ПРОЦЕНТА ПРОМЕНЕ ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ БЕЗ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА.

УСКЛАЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈЕ У СМISЛУ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА ВРШИ СЕ НА ОСНОВУ ПОДАТАКА ОРГАНА НАДЛЕЖНОГ ЗА ПОСЛОВЕ СТАТИСТИКЕ О ПРОМЕНИ ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ БЕЗ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА ЗАПОСЛЕНИХ НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ПРОМЕНИ ПОТРОШАЧКИХ ЦЕНА ЗА ПЕРИОД ОД 12 МЕСЕЦИ РАЧУНАЈУЋИ УНАЗАД ПОЧЕВ ОД МЕСЕЦА ЈУНА ПРЕТХОДНЕ КАЛЕНДАРСКЕ ГОДИНЕ, У ОДНОСУ НА ПЕРИОД ОД 12 МЕСЕЦИ КОЈИ ПРЕТХОДИ НАВЕДЕНОМ ПЕРИОДУ.

Члан 80б

~~Изузетно од члана 80. овог закона, до достизања финансијске одрживости система пензијског и инвалидског осигурања, пензије ће се усклађивати на начин утврђен прописима којима се уређује буџет и буџетски систем.~~

Члан 82а

Право на старосну пензију, превремену старосну пензију остварује се после престанка осигурања.

~~Престанком осигурања у смислу става 1. овог члана сматра се и ранији престанак осигурања, ако се лице у тренутку подношења захтева налази у осигурању, ако су услови за стицање права на старосну пензију, превремену старосну пензију исти у тренутку подношења захтева и ранијег престанка осигурања.~~

ПРЕСТАНОМ ОСИГУРАЊА У СМISЛУ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА СМАТРА СЕ И РАНИЈИ ПРЕСТАНАК ОСИГУРАЊА, АКО СЕ ЛИЦЕ У ТРЕНУТКУ ПОДНОШЕЊА ЗАХТЕВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА СТАРОСНУ ИЛИ ПРЕВРЕМЕНУ СТАРОСНУ ПЕНЗИЈУ НАЛАЗИ У ОСИГУРАЊУ, ПОД УСЛОВОМ ДА ЈЕ ТАЈ ЗАХТЕВ ПОДНЕТ ПРЕ ИСТЕКА РОКА ОД ШЕСТ МЕСЕЦИ ОД ДАНА ПОНОВНОГ СТУПАЊА У ОСИГУРАЊЕ.

Престанком осигурања у смислу става 1. овог члана за осигураника који истовремено испуњава услове за осигурање по више основа сматра се престанак осигурања по основу кога је приоритетно осигуран у складу са чланом 10. овог закона.

~~Изузетно од става 1. овог члана, осигураници из члана 12. став 1. тачка 1) овог закона који обављају делатност у складу са законом којим се уређује~~

~~рад приватних предузетника, , право на старосну пензију, превремену старосну пензију могу остварити испуњењем услова за стицање права на старосну пензију, превремену старосну пензију.~~

ИЗУЗЕТНО ОД СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА, ОСИГУРАНИЦИ ИЗ ЧЛАНА 12. СТАВ 1. ТАЧКА 1) ОВОГ ЗАКОНА КОЈИ ОБАВЉАЈУ ДЕЛАТНОСТ У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈЕ РАД ПРИВАТНИХ ПРЕДУЗЕТНИКА, ОСИГУРАНИЦИ ИЗ ЧЛАНА 14. СТАВ 5. ОВОГ ЗАКОНА И ОСИГУРАНИЦИ КОЈИ СУ ИЗАБРАНА, ИМЕНОВАНА ИЛИ ПОСТАВЉЕНА ЛИЦА, КАО И ЛИЦА КОЈА СУ ХРАНИТЕЉИ У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ, ПРАВО НА СТАРОСНУ ПЕНЗИЈУ, ИЛИ ПРЕВРЕМЕНУ СТАРОСНУ ПЕНЗИЈУ МОГУ ОСТВАРИТИ ИСПУЊЕЊЕМ УСЛОВА ЗА СТИЦАЊЕ ПРАВА НА СТАРОСНУ ПЕНЗИЈУ, ИЛИ ПРЕВРЕМЕНУ СТАРОСНУ ПЕНЗИЈУ.

Члан 93.

Када је за решавање о праву из пензијског и инвалидског осигурања потребно утврђивање постојања инвалидности, телесног оштећења, потребе за помоћи и негом другог лица узрока инвалидности и телесног оштећења, потпуне неспособности за рад и неспособности за самосталан живот и рад, Фонд решењем утврђује те чињенице на основу налаза, мишљења и оцене органа вештачења чије се образовање и начин рада уређује општим актом фонда.

Налаз, мишљење и оцена из става 1. овог члана КОЈИМ ЈЕ УТВРЂЕНО ПОСТОЈАЊЕ ИНВАЛИДНОСТИ, ТЕЛЕСНОГ ОШТЕЋЕЊА, ПОТПУНЕ НЕСПОСОБНОСТИ ЗА РАД И НЕСПОСОБНОСТИ ЗА САМОСТАЛАН ЖИВОТ И РАД подлеже контроли коју врши орган Фонда утврђен општим актом из става 1. овог члана.

На акт из става 1. овог члана сагласност даје министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања и министар надлежан за послове здравља.

У обављању контроле из става 2. овог члана, може се дати сагласност или примедба. Примедба којом се указује на уочене недостатке и даје упутство за њихово отклањање, обавезна је за органе који су вршили вештачење.

Члан 95.

Поступак за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење и права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица покреће се на захтев осигураника односно корисника права, на основу медицинске документације.

~~Поступак за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење и права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица покреће се и по службеној дужности на основу мишљења органа вештачења датог приликом вештачења о инвалидности, у складу са општим актом фонда.~~

Члан 97.

Као дан настанка инвалидности, телесног оштећења и потребе за помоћи и негом другог лица узима се дан када је на основу прегледа дат налаз, мишљење и оцена органа вештачења ~~у првостепеном поступку~~, односно неки ранији дан за који постоји одговарајућа медицинска документација.

Члан 98а

Ако су испуњени услови за остваривање права на пензију, али се, на основу чињеница и података утврђених у матичној евиденцији, не може одлучити о коначном износу пензије, доноси се привремено решење о

аконтативном износу пензије, у коме мора бити изричито наглашено из којих разлога није могуће одредити коначан износ пензије.

Аконтативан износ пензије одређује се према подацима којима располаже Фонд и усклађује се на начин предвиђен за усклађивање пензија.

Након утврђивања недостајућих чињеница и података, привремено решење из става 1. овог члана се, по службеној дужности, замењује решењем којим се одређује коначан износ пензије, од дана утврђивања права на пензију.

У случају да у року од три године од дана правноснажности привременог решења из става 1. овог члана нису утврђене недостајуће чињенице и подаци, аконтативни износ пензије постаје коначан, о чему се доноси решење по службеној дужности.

Ако се утврди да је кориснику исплаћен мањи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће исплату износа разлике извршити кориснику у целости одједном.

~~Ако се утврди да је кориснику исплаћен већи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд доноси решење о обавези повраћаја више исплаћеног износа. О начину повраћаја Фонд и корисник пензије се споразумевају.~~

АКО СЕ УТВРДИ ДА ЈЕ КОРИСНИКУ ИСПЛАЋЕН ВЕЋИ АКОНТАТИВНИ ИЗНОС ПЕНЗИЈЕ ОД КОНАЧНОГ ИЗНОСА, ФОНД ЋЕ ВРШИТИ ОБУСТАВУ ДО 1/3 МЕСЕЧНОГ ИЗНОСА ПЕНЗИЈЕ, СВЕ ДОК СЕ НА ТАЈ НАЧИН ИЗНОС РАЗЛИКЕ НЕ ИЗМИРИ, ОСИМ АКО СЕ ФОНД И КОРИСНИК ДРУГАЧИЈЕ НЕ СПОРАЗУМЕЈУ.

~~Уколико се Фонд и корисник не споразумеју о начину повраћаја износа разлике из става 6. овог члана, Фонд ће вршити обуставу до 1/3 месечног износа пензије, све док се на тај начин износ разлике не измири.~~

Члан 104.

Против коначног решења фонда, у случајевима када нису испуњени услови за понављање поступка по закону којим је уређен општи управни поступак, или су протекли рокови за понављање поступка по том закону, поступак се може поновити:

1) ако се сазна за нове чињенице, односно нађе или стекне могућност да се употребе нови докази који би сами, или у вези са већ употребљеним доказима, могли довести до другачијег решења;

2) када је пропуштено да се у ранијем поступку изнесе нека чињеница, односно доказ који може довести до другачијег решења.

Понављање поступка покрене се на предлог осигураника или по службеној дужности.

~~Ако је предлог за понављање поступка поднет, односно поступак понављања покренут у року од пет година од дана достављања решења осигуранику, у поновљеном поступку примењују се прописи који су важили у време доношења решења по коме се поступак понавља. Ако је предлог поднет, односно поступак понављања покренут по истеку тог рока, у поновљеном поступку примењују се прописи који важе у време подношења предлога за понављање поступка, односно у време покретања тог поступка по службеној дужности.~~

У ПОНОВЉЕНОМ ПОСТУПКУ ПРИМЕЊУЈУ СЕ ПРОПИСИ КОЈИ СУ ВАЖИЛИ У ВРЕМЕ ДОНОШЕЊА РЕШЕЊА ПО КОМЕ СЕ ПОСТУПАК ПОНАВЉА.

На основу података прибављених у ранијем и поновљеном поступку, надлежни орган новим решењем може раније решење које је било предмет

понављања оставити на снази или га заменити новим решењем којим се укида раније решење.

ПРАВА УТВРЂЕНА НОВИМ РЕШЕЊЕМ ПРИПАДАЈУ ОД ПРВОГ ДАНА НАРЕДНОГ МЕСЕЦА ОД ДАНА ПОДНОШЕЊА ЗАХТЕВА ЗА ПОНАВЉАЊЕ ПОСТУПКА, ОДНОСНО ОД ПРВОГ ДАНА НАРЕДНОГ МЕСЕЦА ОД ДАНА ДОНОШЕЊА РЕШЕЊА У ПОСТУПКУ ПОНАВЉАЊА ПОКРЕНУТОМ ПО СЛУЖБЕНОЈ ДУЖНОСТИ.

Члан 105.

Правоснажно решење фонда може се изменити новим решењем ако је њиме повређен закон или општи акт фонда на штету осигураника односно корисника права или ако је о неком правном питању доцније заузето правно схватање повољније за осигураника.

Ново решење ће се донети и ако се сазна за чињенице које су од утицаја на право осигураника, а које су настале после доношења решења.

Права утврђена решењем донетим у поступку измене припадају од првог дана наредног месеца од дана подношења захтева за измену решења, односно ОД ПРВОГ ДАНА НАРЕДНОГ МЕСЕЦА од дана доношења решења у поступку за измену покренутом по службеној дужности.

Код поновног решавања о праву осигураника односно корисника права, према ставу 1. овог члана примењују се прописи који су важили у часу доношења коначног решења. Ако се решава о праву према ставу 2. овог члана примениће се прописи који важе у време покретања поступка.

Члан 112.

Осигуранику који право на инвалидску пензију остварује у поступку покренутом у току трајања осигурања, инвалидска пензија исплаћује се од дана престанка осигурања, а најраније од дана достављања правоснажног решења о утврђеној инвалидности послодавцу.

~~Изузетно од става 1. овог члана, инвалидска пензија исплаћује се и пре правоснажности решења о утврђеној инвалидности у случају престанка осигурања због престанка потребе за радом лица, као и престанка запослења због стечаја, ликвидације, односно у свим случајевима престанка рада послодавца, а најраније шест месеци уназад од дана подношења захтева, ако је инвалидност постојала пре подношења захтева.~~

Када се право на инвалидску пензију остварује после престанка запослења односно осигурања, а инвалидност је постојала пре подношења захтева, инвалидска пензија исплаћује се од дана настанка инвалидности, али највише за шест месеци уназад од дана подношења захтева.

Члан 115.

Ако у стању инвалидности, ~~односно~~ степену телесног оштећења, ОДНОСНО ПОТРЕБИ ЗА ПОМОЋИ И НЕГОМ ДРУГОГ ЛИЦА наступе промене које су од утицаја на утврђена права, та права престају, мењају се односно стичу се нова права, и то:

1) ако је промена утврђена на захтев осигураника - од првог дана наредног месеца по подношењу захтева;

2) ако је промена утврђена на захтев осигураника настала после поднетог захтева - од првог дана наредног месеца после настале промене;

3) ако је промена утврђена по службеној дужности од првог дана наредног месеца по доношењу првостепеног решења о одређивању права по основу утврђене промене.

АКО У СТЕПЕНУ ТЕЛЕСНОГ ОШТЕЋЕЊА НАСТУПИ ПРОМЕНА КОЈА НИЈЕ ОД УТИЦАЈА НА ПРАВО, НОВИ СТЕПЕН ТЕЛЕСНОГ ОШТЕЋЕЊА УТВРЂУЈЕ СЕ ОД ДАНА НАСТАЛЕ ПРОМЕНЕ.

ХА НАКНАДА ПОГРЕБНИХ ТРОШКОВА

ЧЛАН 124Б

ФОНД ЋЕ ЛИЦУ КОЈЕ ЈЕ СНОСИЛО ТРОШКОВЕ САХРАНЕ КОРИСНИКА ПЕНЗИЈЕ, ИСПЛАТИТИ НАКНАДУ ПОГРЕБНИХ ТРОШКОВА ДО ВИСИНЕ ИЗНОСА ТЕ НАКНАДЕ У ИСПЛАТИ НА ДАН СТУПАЊА НА СНАГУ ОВОГ ЗАКОНА.

ОСНОВ ЗА ИСПЛАТУ НАКНАДЕ ПОГРЕБНИХ ТРОШКОВА ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА ЈЕ ОРИГИНАЛ РАЧУНА, КОЈИ ФОНДУ ДОСТАВЉА ЛИЦЕ КОЈЕ ЈЕ СНОСИЛО ТРОШКОВЕ САХРАНЕ КОРИСНИКА ПЕНЗИЈЕ.

ЛИЦЕ КОЈЕ ЈЕ СНОСИЛО ТРОШКОВЕ САХРАНЕ, ДУЖНО ЈЕ ДА ФОНДУ ДОСТАВИ И БРОЈ СВОГ ТЕКУЋЕГ РАЧУНА, РАДИ ИСПЛАТЕ НАКНАДЕ ПОГРЕБНИХ ТРОШКОВА.

НАКНАДА ПОГРЕБНИХ ТРОШКОВА ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА НАДАЉЕ СЕ УСКЛАЂУЈЕ НА ИСТИ НАЧИН КАО И ПЕНЗИЈА.

Члан 125.

Фонд води матичну евиденцију о осигураницима, обвезницима плаћања доприноса и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања.

~~Изузетно од одредбе става 1. овог члана, матичну евиденцију за запослене у органу надлежном за унутрашње послове води тај орган односно Безбедоносно-информативна агенција за њене припаднике, на начин утврђен овим законом.~~

~~Фонд врши контролу вођења евиденције из става 2. овог члана.~~

Члан 168.

Управне, аналитичке, финансијске, административне, техничке и друге послове утврђене законом, статутом и другим актима Фонда обављају запослени у Фонду који чине стручну службу Фонда.

Фонд може уговорити да послове из става 1. овог члана, у целини или делимично, обавља друга организација, односно орган.

ЗАПОСЛЕНИ У ФОНДУ ОСТВАРУЈУ ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ИЗ РАДНОГ ОДНОСА У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ.

ЗАПОСЛЕНИ У ФОНДУ ИМАЈУ СЛУЖБЕНУ ЛЕГИТИМАЦИЈУ КОЈОМ ДОКАЗУЈУ СВОЈЕ СЛУЖБЕНО СВОЈСТВО И ИДЕНТИТЕТ.

УСЛОВИ И НАЧИН ИЗДАВАЊА И КОРИШЋЕЊА, КАО И ИЗГЛЕД И САДРЖАЈ СЛУЖБЕНЕ ЛЕГИТИМАЦИЈЕ, УТВРЂУЈУ СЕ ОПШТИМ АКТОМ ФОНДА.

СЛУЖБЕНУ ЛЕГИТИМАЦИЈУ ИЗ СТАВА 4. ОВОГ ЧЛАНА ИЗРАЂУЈЕ И ШТАМПА НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ – ЗАВОД ЗА ИЗРАДУ НОВЧАНИЦА И КОВАНОГ НОВЦА.

ЧЛАН 191А

НА ОСИГУРАНИКЕ ИЗ ЧЛАНА 12. СТАВ 1. ТАЧКА ЗА) ОВОГ ЗАКОНА, У ПОГЛЕДУ ОБАВЕЗЕ ПЛАЋАЊА ДОПРИНОСА ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ, РОКОВА И ОБАВЕЗЕ ДОСТАВЉАЊА ПРИЈАВА, ПРИМЕЊУЈУ СЕ ПРОПИСИ КОЈИМА СЕ УРЕЂУЈУ ПОРЕСКИ ПОСТУПАК И ПОРЕСКА АДМИНИСТРАЦИЈА, ПОРЕЗ НА ДОХОДАК ГРАЂАНА, ДОПРИНОСИ

ЗА ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ И ДРУГИ ПРОПИСИ У НАДЛЕЖНОСТИ МИНИСТАРСТВА НАДЛЕЖНОГ ЗА ПОСЛОВЕ ФИНАНСИЈА.

Члан 208.

Накнада штете причињене Фонду, односно повраћај незаконито и неправилно извршених исплата пензија и других новчаних примања из пензијског и инвалидског осигурања врши се по одредбама закона којим се уређују облигациони односи, ако овим законом није другачије уређено.

~~Фонд доноси решење о утврђивању преплаћеног износа пензија у којем наводи висину преплаћеног износа и начин за повраћај истог.~~

~~Фонд може донети решење да преплаћени износ буде надокнађен обуставом до 1/3 месечног износа пензије све док се на тај начин не измири утврђен преплаћен износ пензија, ако се Фонд и корисник пензије споразумеју о таквом начину повраћаја преплаћених износа пензија.~~

УКОЛИКО СЕ ФОНД И КОРИСНИК НЕ СПОРАЗУМЕЈУ О НАЧИНУ ПОВРАЋАЈА ПРЕПЛАЋЕНОГ ИЗНОСА ПЕНЗИЈЕ, ФОНД ДОНОСИ РЕШЕЊЕ О ОБАВЕЗИ ПОВРАЋАЈА ВИШЕ ИСПЛАЋЕНОГ ИЗНОСА ОБУСТАВОМ ДО 1/3 МЕСЕЧНОГ ИЗНОСА ПЕНЗИЈЕ, СВЕ ДОК СЕ НА ТАЈ НАЧИН ДУГ ПО ОВОМ ОСНОВУ НЕ ИЗМИРИ.

Фонд има право да захтева накнаду причињене штете од лица које је проузроковало инвалидност, телесно оштећење или смрт осигураника ако је, по том основу, остварено право из пензијског и инвалидског осигурања.

Фонд је дужан да захтева накнаду штете од послодавца уколико је до повреде на раду, односно професионалне болести дошло непредузимањем одговарајућих мера безбедности и заштите здравља на раду, у складу са прописима о раду.

При утврђивању висине штете не узимају се у обзир износ уплаћеног доприноса за то осигурање, нити дужина навршеног пензијског стажа.

Члан 245.

~~Право на специјална помагала за читање и писање - репродуктор, Брајеву писаћу машину и друга електронска односно дигитална помагала осигураник, корисник пензије - слепо лице и слепо дете осигураника, до доношења одговарајућих прописа, остварује на начин прописан актом министра надлежног за послове пензијског и инвалидског осигурања.~~

~~Акт из става 1. овог члана донеће се најкасније до 1. јануара 2019. године.~~

ЧЛАН 40.

ОДРЕДБА ЧЛАНА 51А ОВОГ ЗАКОНА ПРИМЕЊИВАЋЕ СЕ И У СЛУЧАЈЕВИМА КАДА ЈЕ, ДО ДАНА СТУПАЊА НА СНАГУ ОВОГ ЗАКОНА, ОБАВЕЗУ УПЛАТЕ ДОПРИНОСА ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ УМЕСТО ПОРЕСКЕ УПРАВЕ УТВРДИО ФОНД.

ЧЛАН 41.

ОПШТИ АКТ ИЗ ЧЛАНА 36. СТАВ 3. ОВОГ ЗАКОНА ДОНЕЋЕ СЕ У РОКУ ОД 60 ДАНА ОД ДАНА СТУПАЊА НА СНАГУ ОВОГ ЗАКОНА.

ЧЛАН 42.

ОВАЈ ЗАКОН СТУПА НА СНАГУ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”, ОСИМ ОДРЕДАБА ЧЛ. 23. И

24, КОЈЕ СЕ ПРИМЕЊУЈУ ПОЧЕВ ОД 1. ЈАНУАРА 2020. ГОДИНЕ И
ОДРЕДАБА ЧЛАНА 19, КОЈЕ СЕ ПРИМЕЊУЈУ ПОЧЕВ ОД 1. ЈАНУАРА 2021.
ГОДИНЕ.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

Анализа постојећег стања

Пензијски систем је један од најсложенијих система у друштву, посредно или непосредно од значаја за скоро све становнике државе. Овим системом пре свега се обезбеђују примања нашим старијим суграђанима - садашњим и онима који ће то постати у будућности. Основна карактеристика пензијског система је дугорочни утицај што за последицу има то да свака измена у овом систему непосредно утиче како на садашње осигуранике и кориснике тако и на положај будућих генерација. Из наведених разлога, доношење мера и управљање тим системом је посебно изазовно, јер се пуни ефекти донетих одлука понекад виде тек након неколико година или чак деценија. Посебност пензијског система свакако представља и чињеница да је непосредно зависан од демографских и економских токова у држави, тј. старосне структуре становништва, миграционих кретања, нивоа и квалитета запослености, висине зарада, раста бруто домаћег производа, пореске политике, регионалних економских неравнотежа и свих других фактора који утичу на дефинисање окружења. То значи да сва кретања и све одлуке које се доносе са циљем измене стања у тим областима непосредно утичу и на пензијски систем, позитивно или негативно. Из наведених разлога, приликом доношења мера усмерених на друге области треба увек имати у виду последице које ће те мере имати на пензијски систем. Ово је посебно важно када се ради о формулисању дугорочних планова.

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање чини основу пензијског система у Републици Србији и заснива се на текућем финансирању пензија што је случај и у највећем броју европских држава. То значи да сва лица која обављају неки рад и по том основу остварују приход (осигураници), по принципу обавезности издвајају кроз доприносе за пензијско и инвалидско осигурање средства за финансирање пензија садашњих корисника, а тиме добијају могућност да остваре право на сопствену пензију након испуњења одговарајућих услова.

У савременом облику, систем обавезног пензијског и инвалидског осигурања развијан је у периоду од 1945. до 1970. године, када је старосна структура становништва била повољна (становништво је било младо, тако да је био позитиван однос броја осигураника у односу на кориснике), због чега је у овај систем било уграђено много повољних решења, од услова за пензионисање, начина обрачуна и висине пензија и сл. Временом, променом демографске структуре становништва, све лошијом економском ситуацијом и опадањем нивоа запослености, овај систем је почео да запада у кризу, тако да се

почетком деведесетих година прошлог века појавио дефицит у финансирању исплате пензија и низа других права која је обезбеђивао овај вид осигурања. Данас, изазови са којима се суочава пензијски систем су карактеристични не само за Србију, него за скоро све европске земље, тако да се са њима суочавају чак и развијене земље Западне Европе.

Живот и окружење стално захтевају доношење мера које воде унапређењу пензијског система, пре свега кроз реалније дефинисане параметре (нпр. повећање старосне границе за одлазак у пензију која би више била у складу са продужењем животног века, привредним развојем и међународним трендовима, редифинисање права по основу инвалидности и усмеравање на поновну активацију лица са смањеном радном способношћу, у сарадњи са тржиштем рада), укључивање нових видова осигурања (добровољни пензијски фондови), а тиме и стварање дугорочне стратегије развоја система, што на крају треба да води постизању дугорочне финансијске одрживости и поузданости пензијског система.

Прилагођавање пензијског система измењеним околностима у друштву и економији земље, а у циљу стварања услова за дугорочну одрживост система, спроведено је фазно и то изменама прописа 2001, 2003, 2005, 2010, 2014 и 2018. године.

С обзиром на истакнуту потребну непрестаног прилагођавања пензијског система променама у окружењу, Предлог измена и допуна Закона о пензијском и инвалидском осигурању представља наставак раније започете реформе система.

У основи, сваки пензијски систем треба да оствари следеће основне циљеве:

- обезбеђивање адекватних пензија;
- финансијска одрживост;
- што већа покривеност старијег становништва пензијама, тј. обезбеђивање пензија за што већи број старијих лица.

Постизање равнотеже између наведених циљева је веома тешко остварити у пракси, а то је изазов са којим се суочавају скоро све државе. Како би се омогућила стална провера успешности у успостављању равнотеже између наведених циљева, прати се велики број разноврсних показатеља, што је разумљиво када се у виду има описана међузависност пензијског система и осталих система у друштву. Наведени показатељи се оквирно могу груписати према врсти циља ка чијем су остварењу усмерени:

- **показатељи адекватности пензија** – номинална висина најниже и просечне пензије, распон пензија, однос просечне пензије (укупне, затим по категоријама корисника и врстама пензија) и просечне зараде, стопа замене зараде пензијом приликом одласка у пензију, број и учешће корисника најнижих пензија, показатељи изложености старијег становништва ризику од сиромаштва итд.

- **показатељи финансијске одрживости система** – номинална висина расхода за пензије и друга права из пензијског и инвалидског осигурања, удео расхода у БДП-у, структура прихода за финансирање исплате пензија, висина дефицита у средствима за исплату пензија, однос броја осигураника и корисника пензија итд.

- **показатељи који показују у којој мери старије становништво остварује приход од пензија** – број пензионера, њихов удео у старијем становништву, по старосним групама, број пензионера по врсти пензије и различитим категоријама, број нових и преминулих корисника пензија итд.

1. Кључна измена предложених измена прописа односи се на дефинисање формуле за усклађивање пензија, периода у ком ће се усклађивање вршити и параметара који ће се узимати у обзир за одређивање процента усклађивања. Са тог аспекта, најважнији су параметри који показују кретање адекватности висине пензија.

Као што је наведено, реформа пензијског система се спроводи у више фаза, почев од 2001. године. Неодрживост финансирања расхода за пензије условила је бројне мере усмерене ка опоравку финансијске одрживости обавезног пензијског и инвалидског осигурања, нарочито у периоду почев од 2014. године. Због тога је у одређеној мери трпела адекватност пензија, иако су и у том периоду вршена повећања пензија и исплаћивана су средства као вид помоћи пензионерима, у складу са могућностима и расположивим простором у буџету. Успешним завршетком процеса фискалне консолидације, чији је саставни део било и унапређење стања у пензијском систему, створена је могућност да се повећају примања пензионерима и обезбеди реални раст њиховог стандарда.

Први корак ка томе учињен је Законом о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању из септембра 2018. године, којим је престало важење Закона о привременом уређивању начина исплате пензија, којим су у исплати биле смањене пензије више од 25.000 динара у периоду новембар 2014-септембар 2018. године. Поред тога, наведеним изменама

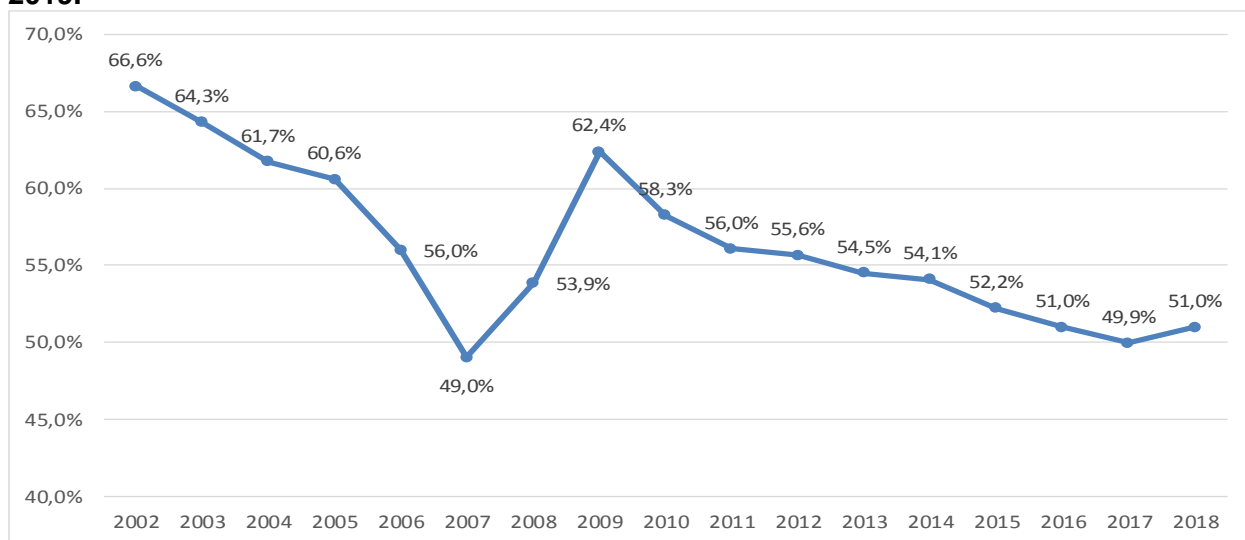
уведен је *новчани износ као увећање уз пензију*, као вид исплате корисницима чије су пензије ниже од 34.003,9 динара. Комбинацијом наведених мера постигнуто је да су примања свих корисника пензија (пензија заједно са новчаним износом) почев од исплате за октобар увећана за најмање 5% у односу на примања за септембар 2018. године. Поред тога, у новембру 2018. године свим корисницима пензија исплаћено је по 3.000 динара, као вид једнократне помоћи.

На тај начин, постигнут је реални раст пензија (као и укупних примања пензионера) у 2018. години у односу на 2017, затим повећано је учешће просечне пензије у просечној заради, а такође је порасла и стопа замене. С обзиром на то да су наведена повећања уследила крајем године, тако да су се ефекти пренели и у наредну годину, очекује се да ће и у 2019. години примања пензионера забележити реални раст.

Предлогом закона је предвиђено да се почев од 2020. године пензије усклађују према тзв. швајцарској формули, тј. да се проценат усклађивања висине пензија добија према формули која обухвата збир 50% од раста зарада у претходној години и 50% од раста потрошачких цена у истом периоду.

Актуелне вредности параметара

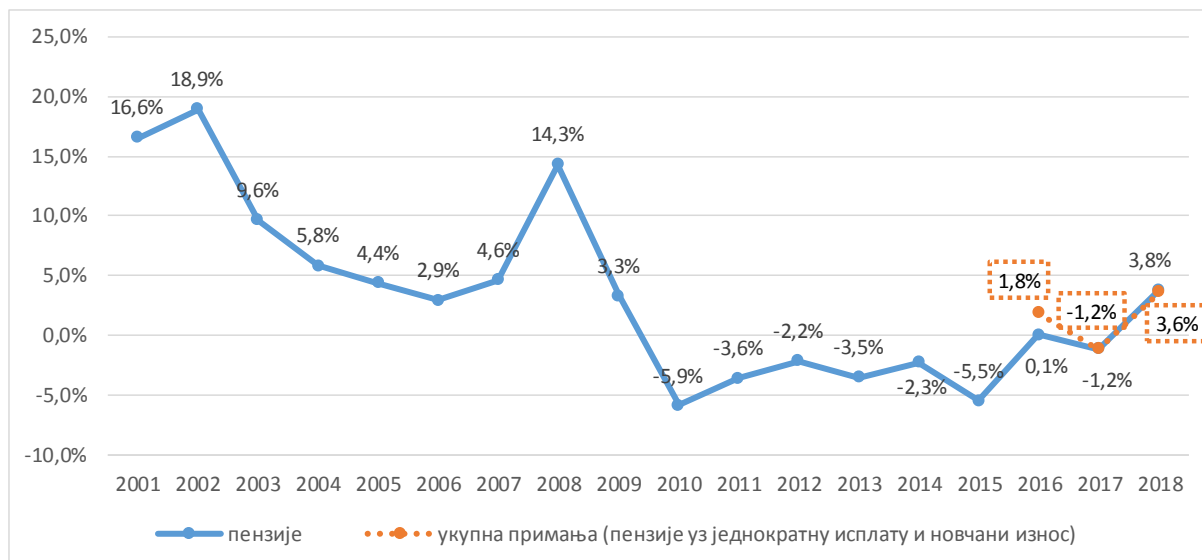
Однос просечне пензије (на нивоу РФПИО) и просечне нето зараде, 2002-2019.

Извор: РФПИО

Просечна пензија је у 2018. години износила 51% просечне зараде без пореза и доприноса. Вредност овог показатеља је порасла са 49,9% у 2017. години.

Реални раст пензија и примања у односу на претходну годину, 2001-2018.

Извор: Рачуница аутора, висина пензија - статистика РФПИО, трошкови живота и потрошачке цене - РЗС

Просечна пензија за 2018. годину је реално порасла за 3,8% у односу на 2017. годину као резултат увећања висине пензија за 5% из децембра 2017. као и престанка умањења висине пензија у исплати од пензије за октобар 2018. године.

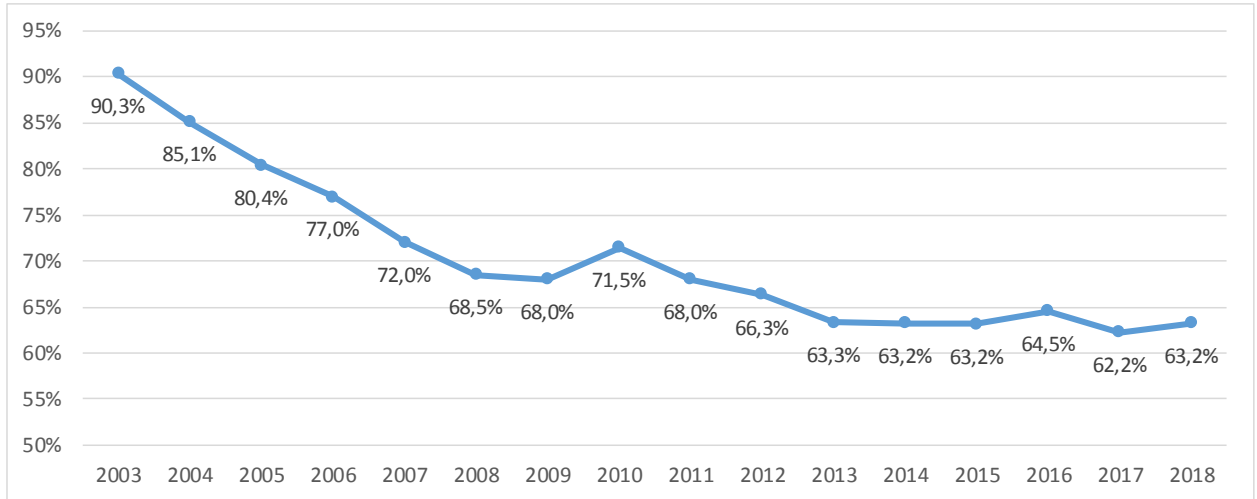
Уколико се у обзир узму *новчани износ као увећање за пензије и једнократна исплата пензионерима* у износу од 3.000 динара, просечна укупна примања пензионера су у 2018. години реално виша за 3,6% у односу на 2017¹. Међутим, с обзиром на то да не примају сви пензионери наведени *новчани износ*, а и његова висина се разликује у зависности од висине пензије, реални раст примања је неједнако распоређен у зависности од висине пензија.

2. Поред тога, Предлогом закона предвиђена је измена формуле на основу које се врши усклађивање општег бода, као елемента који се користи приликом одређивања почетне висине пензија. Висина пензија се у Србији обрачунава на основу података из целог радног века. Они се претварају у личне бодове, који показују тзв. радну историју појединца. Њиховим множењем општим бодом добија се висина пензије. Општи бод је потребно усклађивати како би се избегло да висина пензија нових корисника протеком времена буде обезвређена у односу на прву пензију корисника из претходних година. До сада се општа бод усклађивао на исти начин и у истим интервалима као и пензија. У случају да пензије расту спорије од раста зарада, стопа по којој пензија замењују зараду (тзв. стопа замене) опада током времена, тако да су корисници

¹ Пензионерима је 2016. и 2017. године једнократно исплаћено по 5.000 динара, а 2018. године 3.000 динара.

који се пензионишу у каснијим годинама у неповољнијем положају у погледу очувања стандарда који су имали пре пензионисања

Стопа замене за 40 година стажа осигурања и зараде на нивоу просека, 2003-2018.

Извор: рачуница аутора

Нето стопа замене² је износила 63,2% у 2018. години. Како је већ наведено, као резултат мера предузетих у 2018. години, њена вредност је порасла са 62,2%, колико је износила у 2017. години. Процењујемо да ће стопа замене износити око 61% у 2019. години. Вредност овог параметра углавном показује опадајући тренд, почев од 2003. године. У случају наставка тренда пада стопе замене, тј. у случају да се општи бод не усклађује према кретању зарада него за неки нижи проценат, као што је изгледно, нови корисници пензија ће се суочавати са све већим падом стандарда приликом пензионисања у односу на период проведен на раду. Имајући у виду ниске апсолутне износе пензија, даљи пад стопе замене може значајно да угрози социјални положај пензионера. То за последицу може имати пад поверења у пензијски систем чиме ће бити угрожена његова социјална одрживост. Усклађивањем општег бода према кретању зарада решава се проблем одржања стопе замене и очувања нивоа животног стандарда у тренутку пензионисања.

² Посматрана за теоретског корисника у сврху упоредивости током различитих периода или између држава, уз разумевање ограничења да на њу утиче више претпоставки и не репрезентује стварну адекватност пензија на исти начин у различитим државама. Стопа замене за 2018. годину дефинише се као: Однос између висине пензије лица које се пензионисало у 2018. години са стажом од 40 година и зарадама на нивоу просека Србије током целог радног века, и просечне зараде у Србији у 2017. години увећане за кретање потрошачких цена у 2018. години. Овај параметар показује колико износи пензија тог лица у првој години након пензионисања у односу на оно што је зарађивао током целог радног века, тј. у којој мери је приход од пензије заменио приход од зараде. Међутим, треба имати у виду да она показује релативни однос пензије и зараде само у првој години након пензионисања и само за лица која испуњавају наведене претпоставке.

3. Предложеним Предлогом закона проширује се обухват категорија које имају право на породичну пензију. Према последње познатим подацима, у РФПИО су исплаћиване породичне пензије за 342.432 корисника. Према врсти осигурања, структура је следећа:

- осигурање запослених – 304.343
- осигурање самосталних делатности – 17.778
- осигурање пољопривредника – 20.311

Циљне групе на које ће измене прописа имати непосредан утицај

1. Предложене измене Закона имаће директан непосредан утицај на унапређење стандарда корисника пензија и осталих права из ПИО, с обзиром на то да се сва права из ПИО усклађују на исти начин и у истим периодима као и пензије. Према последње познатим подацима, у августу 2019. године било је укупно 1.706.189 корисника пензија у РФПИО. Поред тога, РФПИО је у августу исплатио и различите врсте накнада из пензијског и инвалидског осигурања (накнада за помоћ и негу другог лица, накнада за телесно оштећење и друго...) за 147.985 корисника³.

С обзиром на то да корисници пензија чине преко 24% становништва Србије, јасно је колики је значај предложених измена за унапређење економског положаја ове категорије становништва у друштву као и значај за друштво у целини.

Посредно, предложене измене ће утицати на све чланове домаћинства у којима живе пензионери, а такође и на све будуће кориснике пензија, тј. целокупно активно становништво Србије.

2. Предложеном изменом начина усклађивања општег бода утицаће се на одржање стандарда нових корисника пензија. Последњих година просечно се годишње пензионирало око 85.000 лица.

---

³ Када су накнаде у питању напомињемо да одређени број лица прима пензију и неку од накнада из ПИО, док поједини корисници накнада не примају пензију него само накнаду.

3. Када је у питању изједначавање ванбрачне заједнице са браком у вези са остваривањем права на породичну пензију, указујемо на то да је реч о усаглашавању са одредбом члана 62. став 5. Устава, којим су изједначене ванбрачна и брачна заједница. Дакле, у овом случају, измене закона ће имати непосредан утицај на лица која су била у ванбрачној заједници са преминулим осигураником или корисником пензије. Постојање ванбрачне заједнице се доказује у парничном поступку.

Жељени циљеви који се постижу изменама Закона

Општи циљ који се жели постићи предложеним изменама прописа је унапређен економски положај корисника пензија и других права из пензијског и инвалидског осигурања.

1. Дефинисање формуле за усклађивање пензија, периода у ком ће се усклађивање вршити и параметара који ће се узимати у обзир за одређивање процента усклађивања за циљ имају обезбеђивање следећег:

- постојање јасног и предвидљивог начина усклађивања висине пензија,
- да раст пензија буде у одређеној мери везан за раст зарада,
- повећање реалне вредности пензија, а тиме и стандарда пензионера,
- очување финансијске стабилности и одрживог начина финансирања исплата пензија и других права из пензијског и инвалидског осигурања.

2. Изменом начина усклађивања општег бода обезбедиће се одржање стопе замене, тј. одржање нивоа стандарда нових корисника пензија у години у којој остварују право.

3. Циљ проширења обухвата категорија које имају право на породичну пензију је да ванбрачна и брачна заједница у потпуности буду изједначена када је у питању остваривање права на породичну пензију, а поред тога да буде повећана покривеност старијег становништва приходима по основу пензија, чиме ће бити унапређен и њихов економски положај у друштву. Циљ је и да се прописи у потпуности усагласе са одговарајућом одредбом Устава Републике Србије.

Остваривање наведених циљева биће могуће пратити на основу кретања напред наведених показатеља адекватности висине пензија, финансијске одрживости система и покривености старијег становништва пензијом.

4. Изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, постиже се усаглашеност система пензијског и инвалидског осигурања са прописима о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, а тиме и потпуна уређеност пензијског система. То се постиже тако што се утврђује да је пензијско и инвалидско осигурање у Републици Србији обавезно, а да пензијски систем у нашој земљи чине и добровољни пензијски фондови и пензијски планови који се уређују посебним законом.

5. Поред тога, циљ је и да се овим законом превазиђу уочени проблеми у пракси и да се унапреде пословни процеси у РФПИО и ефикасност спровођења осигурања. То ће се постићи следећим мерама:

- Уређује се статус лица које на територији Србије раде за страног послодавца који нема регистровано представништво у нашој земљи. Такође, врши се усклађивање Закона о ПИО са одредбама прописа који уређују питања пореза на доходак грађана, доприноса за обавезно социјално осигурање, као и предложених измена Уредбе о јединственој пријави на обавезно социјално осигурање. У вези са наведеним, решавају се и проблеми приликом остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања лица која обављају пољопривредну делатност у својству предузетника.

- Решава се проблем утврђивања стажа осигурања када се допринос плаћа по истеку рока утврђеног законом, тако што се у стаж осигурања утврђује време на које се уплата доприноса односи, тако што се износ доприноса доводи у однос са најнижом месечном основицом важећом у моменту уплате доприноса.

- У делу остваривања права на старосну, превремену старосну пензију, предложеним изменама се омогућује равноправан положај лица која у складу са законом обављају привремене и повремене послове, као и лица која у складу са законом обављају привремене и повремене послове преко омладинских задруга, и осигураника који су изабрана, именована или постављена лица, као и лица која су хранитељи, са осталим осигураницима.

-Исплата и висина накнаде погребних трошкова уређује се посебним поглављем, односно брише се као право из пензијског и инвалидског осигурања за случај смрти, јер суштински не припада ни осигуранику ни кориснику права из пензијског и инвалидског осигурања, већ лицу које сноси трошкове сахране.

Анализа финансијских ефеката

1. Уз претпостављени стабилни раст БДП-а од 4% годишње, кретање инфлације и зарада у складу са Фискалном стратегијом, процењени су следећи ефекти предложених измена прописа у домену утврђивања начина усклађивања висине пензије и начина усклађивања општег бода:

	2019	2020	2021	2022	2023
Процењени реални раст БДП-а	3,5%	4%	4%	4%	4%
Инфлација	1,5%	1,9%	2,4%	2,8%	3%
Номинални раст зарада	8,8%	8,0%	5,5%	5,9%	6,1%
Реални раст зарада	7,2%	6,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Процењени проценат усклађивања пензија	-	5,13%	4,96%	3,94%	4,34%
Расходи за нето пензије (у милионима динара)	550.870	578.211	608.595	634.653	665.915
Учешће расхода у БДП-у	10,2%	9,9%	9,7%	9,5%	9,3%
Додатна средства средствима за нето пензије због промене начина усклађивања општег бода (у милионима динара)	0	0	776	2.070	4.045
Додатна средства у % од укупних расхода за нето пензије	0,00%	0,00%	0,13%	0,33%	0,61%
Додатна средства у % БДП-а	0,00%	0,00%	0,01%	0,03%	0,06%

Дакле, предложеним изменама обезбеђује се стабилан раст пензија, реални раст стандарда корисника пензија, спречава се пад стопе замене у наредном периоду, уз истовремени благи пад учешћа расхода за пензије у БДП-у, што води унапређењу финансијске стабилности у земљи.

2. Не очекујемо да ће проширење могућности за остваривање права на породичну пензију на чланове ванбрачне заједнице имати значајне финансијске ефекте.

Наиме, према резултатима пописа из 2011. године, свега 236.063 становника Србије старијих од 15 године живе у овом облику заједнице, што чини свега 3,8% укупног броја становника које припада наведеној доби. Када су у питању лица стара 50 и више година живота, свега 57.508 лица је те године живело у ванбрачној заједници, што је представљало око 2% лица у том животном добу. Овде указујемо на карактер породичне пензије, као права које доминантно користе надживели брачни (а након измена прописа и ванбрачни) партнери који се налазе у старијој животној доби, од чега жене чине преко 95% корисника. Како се види из наведених података, мали је удео лица која живе у ванбрачној заједници, стога се у краћем и средњом року не може очекивати значајан пораст броја корисника породичне пензије по овом основу.

Овде указујемо и на предложену одредбу садржану у Предлогу закона према којој се за остваривање права на породичну пензију уводи услов трајања брачне односно ванбрачне заједнице од најмање три године, у циљу избегавања злоупотребе овог права, што ће додатно ограничити пораст броја корисника породичних пензија.

Када је у питању дуги рок, такође не очекујемо да ће проширење обухвата значајније утицати на пораст броја корисника породичне пензије (иначе је број корисника овог права у опадању последњих година), без обзира на већи удео ванбрачних заједница код млађег становништва. Наиме, запосленост жена (као основне категорије корисника породичних пензија) расте у млађим старосним групама, што значи да ће у већој мери оне остваривати право на своју, старосну пензију, а тиме ће се смањивати заинтересованост за остваривање породичне пензије. То је у складу са изменама у структури запослености и све већем уделу жена на тржишту рада. Подаци указују на то да је већи удео породичних пензионера у старијим старосним групама, у којима је много више жена које нису радиле па су тиме биле издржаване од супруга. Такође, према подацима РФПИО, последњих година расте удео жена у старосној групи 65-70 година живота које су старосни пензионери, а смањује се удео корисника породичне пензије. Дакле, може се очекивати да ће се у будућности наставити тренд опадања значаја породичне пензије за социјалну сигурност старијих лица у корист улоге старосне пензије.

**ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА
ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада

Обрађивач: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

2. Назив прописа

Предлог закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању

Draft Law amending Law on Pension and Disability Insurance

3. Усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):

а) Одредба Споразума која се односе на нормативну саржину прописа

Споразум не садржи одредбе које се односе на нормативну садржину Нацрта закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Област пензијског и инвалидског осигурања посебно се регулише у свим земљама и у непосредној је зависности од специфичних друштвено-економских услова тих земаља. Из тог разлога се системи пензијског и инвалидског осигурања и међусобно разликују, те нису подложни међусобном усклађивању у мери, како је то случај са другим областима.

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума

Пошто Споразум не садржи одредбе које се односе на нормативну садржину Нацрта закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, усклађивање законодавства наше земље из области пензијског и инвалидског осигурања са законодавством Заједнице, извршиће се у општем року за усклађивање законодавства према члану 72. Споразума, односно на основу програма договореног између Европске комисије и Републике Србије.

в) Оцена испуњености обавезе које произилазе из наведене одредбе Споразума

Потпуно усклађено

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произилазе из наведене одредбе Споразума

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

- / -

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

Предлог закона није релевантан са становишта прописа Европске уније.

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

- / -

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

- / -

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

- / -